

پياس دل جي

غزلن جو مجموعو

ڊاڪٽر روشن گولاڻي

Dr. Roshan Golani

Piyyas Dil Ji

(Collection of Ghazal's)

Dr. Roshan Golani

سنڌ جو پيارو-دلارو-مانائتو اديب ڊا. روشن گولاڻي

ڊاڪٽر روشن گولاڻي نهنو، نماڻو، محنت ڪش، ذهين، عملي ڪم ۾ وشواس رکندڙ ڀال شاعري، شاعري، مضمون، مقالا نويس، انوادر، سمپادڪ، ڪالمسٽ وغيره سان جڙيل گهڻ پاساڻي ۽ اڀياسو شخصيت آهي. هي ڪوچنيڪ ۽ سرجن ڪندڙ اديب آهي ۽ ٻنهي سان نڀائيندو پيو اچي. تحقيقي ۽ تنقيدي ڏس ۾ هن جو ”ڊاڪٽر چينو لالواڻي“ جي ساهتيه ۾ ڪٽنب، سماج ۽ لوڪ ساهتيه جو تنقيدي جائزو“ ۽ ”سنڌي ادبي صحافت“ ڪتاب شامل آهن ته وري سرجناتمڪ ساهتيه ۾ ڀال شاعريءَ جا پنج ڪتاب، شاعري ”روشن آواز“ ۽ ”پياس دل جي“ (غزل) شامل آهي. روشن کي انيڪ انعام سمن حاصل ٿيل آهن جن ۾ مرڪزي ساهتيه اڪادميءَ جو ڀال ساهتيه پُرسڪار ۽ گجرات سنڌي ساهتيه اڪادميءَ جو يوو گورو پُرسڪار عزت بخش انعام شامل آهن.

روشن ڀل هند ۾ ڄاول آهي، ڀل هن سنڌ نه ڏني آهي پر هن جي دل، دماغ، وهنوار ۽ عمل ۾ سنڌ لاءِ اڪي صدق، حب، پريم ۽ سنڌ جي سنڌين، اديبن ۽ فنڪارن لاءِ اڻاهه محبتون پريل آهن.

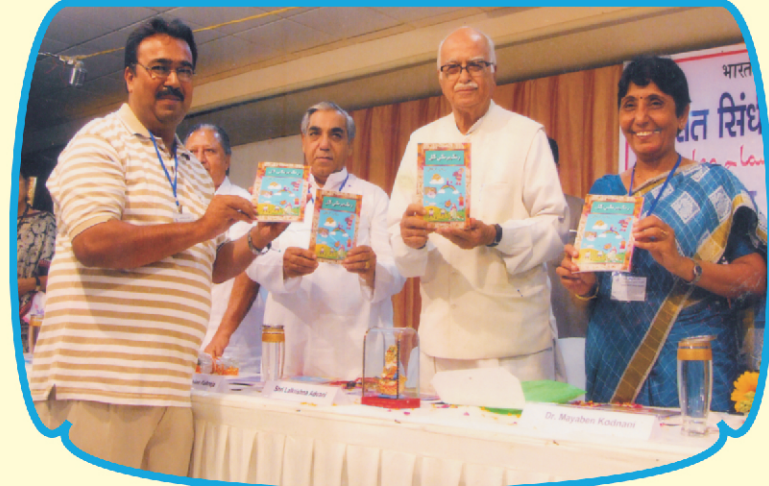
جديد دور ۾ سنڌي نوجوان پيڙهيءَ جي ساهتيڪارن ۾ سنڌ ۾ جنهن شخص وڌ ۾ وڌ لوڪپريتا، مڃتا حاصل ڪئي آهي اهو روشن ستارو آهي ڊا. روشن گولاڻي. روشن هند جو پهريون نوجوان اديب آهي جنهن جي تبسز ۽ ادبي صحافت جي ڪتاب کي ڪڍي سنڌ جي وڏ ۾ وڏ عالمن، بزرگن ۽ نوجوان پيڙهيءَ جي اديبن تبصرا، تنقيد، ڪٽ ڪري شايع ڪيا آهن. روشن جا قلم بند ڪيل ڪتاب سنڌ ۾ شايع ٿيا آهن ته وري جدا-جدا مڃڙن، رسالن ۾ هن جا ڪوجناتمڪ مقالا به ادبي سونهن بڻيا آهن نه صرف ايترو پر روشن سنڌ جي جدا-جدا يونيورسٽين جي تحقيقي جرنلن جي صلاحڪار بورڊن تي پڻ نامزد ڪيو ويو آهي. روشن کي اهڙو شرف، ڪاميابي ۽ مڃتا حاصل ڪرڻ لاءِ مبارڪون.

ڊاڪٽر روشن گولاڻي هن وقت سنڌ جو هڪ پيارو، دلارو، هاڪارو، مانائتو اديب ۽ هند-سنڌ جي اديبن وچ ۾ پڻ آهي. مان ڊا. روشن جي وڏي آوري ۽ صڪتمند جيون جو دعائو آهيان.

- چينولالواڻي

”سندھ ورثو“ ڪتاب جو مهورت ڪندي پدم شري دادا هوندر راج
ڏکائيل، ۽ برڪ ڪوي شري پريو وفا سان گڏ ڊاڪٽر روشن گولاڻي.

ٻال ڪوٽائن جو ڪتاب ”رنگ به رنگي گل“ جو مهورت ڪندي ڀارت
جو اڳوڻو اُپ پڙدان منٽري شري لال ڪرشن آڏواڻي، مڃرات راجيه جي
اڳوڻي منٽري ڊاڪٽر ماياپيٽ ڪوڏناڻي، اين.سي.پي.ايل. جا وائيس
چيئرمئن شري گهنشيامداس ڪڪريچا ۽ ٻيا.

انٽرنيشنل سنڌي سيمينار جي موقعي تي برڪ اديب
سرو شري ايسر. ڪمل، گنو سامتاڻي، منوهرنالاڻي،
اڊين سان گڏ ڊاڪٽر روشن گولاڻي.

ٻال ڪوٽائن جو ڪتاب ”مورنچي ٿو“ جو مهورت ڪندي برڪ
اڊيب سرو شري واسديو موهي، ڊاڪٽر چينو لالواڻي، ايشور ڀارتني
۽ سپاش شرما.

پياس دل جي

(غزلن جو مجموعو)

شاعر : ڊاڪٽر روشن گولاڻي
سال : 2020
چاپو : پهريون ڪاپيون : 500
قيمت : 250 روپيا
پبلشر : ڊاڪٽر روشن گولاڻي
پتو : 1، آدتيه بنگلو، پريم پرڪاش آشرم ڀرسان،
نوبل نگر، پوسٽ : ڪيبرنگر، احمدآباد-382340.
ڪور ڊزائين : مور سگار (سنڌ)
چپينڊڙ : مهالڪشمي پرنٽرس
ڪيبرنگر، احمدآباد.

پياس دل جي

(غزلن جو مجموعو)

Piyas Dil Ji

(Collection of Gazal's)

Poet : **Dr. Roshan Golani**
Year : 2020 Edition : First
Copies : 500 Price : Rs. 250/-
Publisher : **Dr. Roshan Golani**
Add. : 1, Aditaya Bungalows, Nr. Prem Prakash Ashram,
Noblenagar, P.O. Kurnagar,
Ahmedabad-382340.
Contact : (M) 9328784544
E-mail: roshangolani1@yahoo.com
ISBN No. : 978-93-5408-157-6
Title Disgen : Mor Sagar (Sindh)
Printed by : Mahalaxmi Printers
Kurnagar, Ahmedabad.

ڊاڪٽر روشن گولاڻي

WITH FINANCIAL ASSISTANCE OF
SINDHI SAHITYA ACADEMY-GANDHINAGAR, GUJARAT STATE

شاعريءَ جي چٽنگ

امداد حُسيني (سنڌ)

ڊاڪٽر روشن ڳوٺاڻيءَ جو مون سان پهريون پرڀڄيم سندس فيس بڪ تي فون ڪال هئي. هن منهنجي پوسٽل انڊريس گهري ته جيئن هو پنهنجا ڪتاب مون کي موڪلي ڏي. هن اهو به چيو ته مان سندس شعري مجموعي ”پياس دل جي“ جو مُهاڳ لکان. ڪجهه ڏينهن کان پوءِ سندس رنڱ برنگي گل، مور نچي ٿو، ٻال گلشن، ”ڊاڪٽر جينو لاواڻيءَ جي ساهتيه ۽ ڪٽنب ۽ سماج ۽ لوڪ ساهتيه تي ٿيل کوجنا جي ڪم جو تنقيدي جائزو“ جي موضوع تي ڪيل پي. ايڇ. ڊي. جي ٿيسز به شامل آهي، انهن ڪتابن ۾ ڊاڪٽر روشن ڳوٺاڻيءَ، ٻال گلشن ۾ ”پنهنجي طرفان“ لکي ٿو :

”اسڪولي ڪاليجي جيون کان وٺي منهنجي ڪتابن پڙهڻ جي چاهه زور پڪڙيو، مون هر قسم جا ڪتاب پڙهيا پر وڌيڪ چاهه شاعريءَ جي ڪتاب ۾ اُن ۾ خاص ٻارن جون ڪوٽائون پڙهڻ، هنئين سان هنڊائڻ ۽ لکڻ لاءِ آماده ڪيو.“ (ص-9)

پرائمريءَ ۾ روشن جيڪي بيت (Poems) پڙهيا، اُهي کيس اڄ به برزبان ياد آهن، جيئن ”پئسو لڌم پٽ تان“، ”واهه ڙي تارا ڳول تارا“، جو کير پيئي، سو وير ٿئي“، ”اچو ته ڳايون چئن مُندن جو راڳ“، جو ڊينبو جو، واٽڙيءَ ڦٽو.“

انهن مان ”واهه ڙي تارا ڳول تارا“، ”جو کير پيئي سو وير ٿئي“، پيرومل ’غريب‘ جا آهن. بهرحال اهي ٻول جن به پڙهيا آهن، تن کي اڄ سوڌو ياد آهن. گورڌن ڀارتيءَ جي ٻال ڪوٽا ”لاڻيون“ کان به متاثر ٿيو.

ڊاڪٽر جينو لاواڻيءَ جي رهنمائيءَ ۾ ”روشن“ ادبي سيمينارن ۽ ورڪشاپن ۾ شريڪ ٿيو. شري پڳوان فردوش، سداحيات پڳوانداس دڙلڻائيءَ کيس علم عروض، چنڊ وديا جي سکيا ڏني. هن جا پهريائين اسڪولي عمر ۾ ٻارن جي رسالي ”ڦلواڙي“ ۾ گيت چيا هئا. ڊاڪٽر روشن جو ’ٻال ڪوٽا‘ ۾ ساراهه جوڳو ڪم آهي. ديال آشا ان ڏس ۾ لکيو آهي ته :

”ٻال ساهتيه لکڻ آسان ڪين آهي.“

ڳالهه ته صحيح آهي، پر اهو هڪ الڳ وشيه آهي. ”روشن“ جي ڪم کي ڪيترا ئي دوست لکي چڪا آهن ته ”روشن“ کي جوڳي مڃتا ڏني اٿن. جڳڻ جي ڳالهه اها آهي ته ائين ”روشن“ جي ان ڏس ۾ پيڙهه پختي آهي.

منهنجي آڏو ”پياس دل جي“ جو ڪمپوز ٿيل اسڪرپٽ آهي، جيڪو سندس ٻيون شعري مجموعو آهي. ٻال ساهتيه وانگر هي ڪم به سولو نه آهي. مُنڊ ۾ جيڪو ”روشن“ جو شعر ڏٺو اٿم، جيڪو غزل جي حوالي سان آهي، غزل خود هڪ ڏکي صنف آهي، ان جون پنهنجون گهرجون آهن. ”روشن“ انهن گهرجن جي پورائي لاءِ ڪوشش ڪئي آهي :

”روشن“ جڳهه جي آ، ريت اها،

سڦل ٿيل لئه ڪپي سڄي لڱن.

’سڄي لڱن‘ سان ئي سڦلڻا ملي ٿي. وڪ وڌائڻ سان ماڳه ويجهو ٿئي ٿو. هڪ شاعر کي پنهنجي شاعريءَ کي هڪ سخت نقاد جيان ڏسندو رهڻ گهرجي. ساڳئي وقت هن کي شاعريءَ جو اڀياس ڪندو رهڻ گهرجي. هڪ شاعر کي تجربتي جو جوڪم ڪڍڻ جو ساهس ڌارڻ ڪرڻ گهرجي، جيڪڏهن ڪنهن کي غزل ۾ رچي آهي ته هن کي اوائلي، روايتي دؤر، ترقي پسند دؤر، قوم پرستيءَ واري توڙي اُن کان پوءِ واري دؤر جي غزل جو گهرو اڀياس ڪرڻ گهرجي. اهو ياد رکڻ کپي ته غزل هڪ پابند صنف آهي ۽ ڪوبه شاعر ڪابه صنف چونڊي ٿو، جنهن ۾ هو پنهنجن خيالن جو اظهار ڪرڻ ٿو گهري ته پوءِ ان جي معنيٰ اها ٿيندي ته هن اُن صنف جي گهاٽيتي/ٽيڪنيڪ/هيئت جي اصولن کي به قبول ڪري ورتو آهي. مان جڏهن ان ڏس ۾ مختلف دؤرن جي ڳالهه ڪريان ٿو ته ان سان منهنجي

مراد ان صنف جي هيئتي مرحلن واري پسڻ آهي. اسان کي سچل سرمست وٽ غزل جا اُهيڃاڻ ملن ٿا.

ثابت ”سچل“ سچاري، يارن جي ياد ياري، وحدت جنين وساري، تن تون هئي اڱاسي.

پر ان کي ’کافي‘ سڏيو ويو آهي، ڇاڪاڻ ته ان جو سنڀنڌ ’سُر‘ سان آهي، جيتوڻيڪ اُن جي گهاٽيتي (form) غزل وارو آهي. ’سُر‘ شاعريءَ لاءِ سڀ کان آڳاٽو ۽ اوچ، هيئتي سرشتو آهي. اُن کان پوءِ مانرڪ چند آهي ۽ پوءِ عروض آهي. اهي سمورا سرشتا شاعريءَ لاءِ ردم ۽ لئه جو آڌار آهن. شاعريءَ لاءِ اصل جوهر نه وري معنيٰ آهي :

سولو گهر هي ناهي، هي فن گهڻو ڀڄي ٿو،

ڪو ڪو غزل لکي ٿو، باقي وزن لکن ٿا.

(ايم. ڪمل)

هڪ شاعر لاءِ پنهنجي جُز سان جُزڻ ضروري آهي. سنڌي شاعريءَ جي سُريلي پرمپرا (Lyrical tradition) لوڪ ڪلاسيڪل يڱ سان جُزڻ جي پرمپرا آهي. ”روشن“ گولاڙيءَ جي شاعريءَ ۾ اهڙو اُتساهه اسان کي ملي ٿو : پاڻ کي سنڌي مان سڏائيندس، پنهنجي ٻوليءَ سان سمائيندس.

گيتا سلوڪ بيت شاهه جا،

هر جادل سان پيو ڳائيندس.

انهيءَ غزل ۾ ”روشن“ سهڻيءَ، مارئيءَ، سسئيءَ، مومل، ليلا ۽ بيجل جي ڪردار جو ذڪر ڪري ٿو. ان غزل جو آخري شعر ڏئي، ايتي ٿا هلون: سنڌي هئڻ جو فخر آ مون کي، سنڌين کي ڪين لڄائيندس.

اهو به صحيح آهي ته جڏهن اسين پنهنجي ٻوليءَ ۾ لکون ٿا، تڏهن اسين پنهنجي جُز سان پاڻ جاڻ ڄڻي وڃون ٿا. ڳالهه وري به اتي اچي بيبي ٿي ته موضوع ڪهڙا کنيا ويا آهن ۽ مٿي جيئن ڪلاسيڪل ڪردارن جي ڳالهه ڪئي اٿن، تيئن ”روشن“ پنهنجي يڱ جي باري ۾ به غافل نه

آهي، اُن جو اظهار هيئن ٿو ڪري :

وڳيانگ يڱ جو ڪري سوانگت،

”روشن!“ جهان نئون اڏي ڏس.

ان ريت غزل ۾ نوان نوان موضوع اچي رهيا آهن ته اها هڪ سٺي ڳالهه آهي. سچي ڳالهه گهاٽيتي (form) جي لاءِ به چئي سگهجي ٿي. اڳي جنهن ڪري روايتي دؤر ۾ غزل جا موضوع محدود هئا ۽ لازمي هو ته غزل عروض تي ئي لکجي پر هاڻي غزل جا، جيڪي غزل جا موضوع محدود نه رهيا آهن، اُتي غزل مانرڪ چند تي به رچيو وڃي ٿو.

هر شاعر کي ٻين کان الڳ هئڻ گهرجي، نرالو هئڻ گهرجي :

ماڻهو ڪو مان خاص ته ناهيان،

۽ نه وري ڪو عام به آهيان!

ڪوئي ته هڪ اهڙو پراڻي آهي، جيڪو پنهنجا ڏک وساري، ٻين کي سُڪ ٿو ڏئي. پنهنجا لُڙڪ پي ٻين کي مُرڪون ٿو بخشي :

سڀ سان سٺو مان هلندو آهيان،

تڏهن ئي خوش مان رهندو آهيان.

آخر ۾ ”روشن“ جي هڪ غزل جي مطلع ۽ مقطع ڏئي، ان اُميد سان پنهنجي ڳالهه پڄاڻيندس ته هو وڌيڪ ڌيان ۽ محنت سان لکندو رهندو ۽

ڌڪار کي ڌڪاري، پيار جو پرچار ڪندو رهندو:

جو مزو يار پيار ۾ آهي،

ڪٿ اهو ڪنهن ڌڪار ۾ آهي؟

آه ”روشن“ اکين مان پيتو مون،

اکه اڃا پي خمار ۾ آهي.

(۱)

سُورن جي سمجهاڻي آهي،
يا، دردَ پري ڪهاڻي آهي!

حيات اسان جي ڪنڊن وچ ۾،
ويجهو تڏهن ڪوتراڻي آهي!

هاڻ نه دُڪ ڪنهن جي گهر ۾،
پلي نه ڄاڻي نياڻي آهي!

ڪين رهيو آ گذريل وقت ڪو-
”بيٽي بچائو“ ديش واڻي آهي!

هاڻ ته ڏيئڙي گهر ڪٿي ٿي-
ٿيندي ايڏي سياڻي آهي!

جوت اُميد جي ٻرندي رهندي-
’روشن‘ جي سمجهاڻي آهي!

(۲)

پڄاڻي غمن کي، رهاڻ خوش سدا ٿو،
تڏهن ڪل خوشيءَ ۾ ٿي ”روشن!“ رهاڻ ٿو!

اچي سامهون مُشڪل پلي ڪا وڏي ٿي،
دليريءَ سان تنهن کي پري مان ڏڪيان ٿو!

رڪان سڀ سان دائر سياڻپ جو ناتو،
پراون کي پنهنجو ائين مان ڪريان ٿو!

سماجن، رواجن سان مان ٿو نڀايان،
خوشيءَ کي به خود خوش، ائين مان رڪان ٿو.

رُٺل جي، ٿو تن کي نئين فن سان دائر،
گهڙيءَ هڪ ۾ پنهنجو ئي ساڻي ڪريان ٿو!

غزل پنهنجو پڙهي مشاعرو ٿو مڇايان،
سدا خواب اهڙا ڦڙن ۾ ڏسان ٿو!

زندگي ڪيڏا رنڱم ٿي مٽائي،
هر گهڙيءَ پاڻ کي ٿي ڄڻ وٽائي!

ڳترا ڳترا پاڇن جا تن ڪيا خود،
چڏيا الزام سچ تي، پر لڳائي!

چنڊ تارن جون ڳالهيون ڪري ٿو،
پير ڌرتيءَ تي وينو آ ٽڪائي!

ڪاميابي، جا هن ڪئي آ، حاصل،
پنهنجا پير هر جا اڃا وڌائي!

صبح جو باغ جي سڳند سان تر،
رات سيني ڇڏيو، صبر لڳائي!

ماڻهو ڪو مان خاص نه ناهيان،
۽ نه وري ڪو مان عام به آهيان!

وقت ڏسي مان هلندو آهيان،
موقعو ڪو ڏسي ناهم ٿو ناهيان!

جيون هڪ رنڱم منڇ لڳي ٿو،
ڪرڻ اڌاڪاري ٿو چاهيان!

جڏهن به گڏجان، رهان ساڳيو ٿو،
سانڍي جيئن نه رنڱم مٽايان!

دوستي خوشيءَ سان ٿو نپايان،
ڏوڪو ڏيڻ نه مان ٿو ڄاڻان!

سُڪم نه سدائين سُڪم ٿي رهندو،
ڏک کي به ٿو سُڪم ٿي بڻايان!

(۵)

چون ٿا ته جئڻ هت مصيبت آ،
مگر مون لاءِ يارو، غنيمت آ!

چون ڪي ته جذبن جو هي هُئڙ آ،
پڇو سچ ته هيءَ هڪ حقيقت آ!

”ڪڪر جان ئي گرجي“ چيو آ ڪن،
محبت ته بس هڪ عبات آ!

شناخت ڪي وساري ڇڏي ماڻهو،
اها پي ته ڪن جي روايت آ.

سچڻ پل نه مون کان جدا ٿيندو،
اميد سا، جوان آ، حقيقت آ!

تئي تو ڪڏهن ماڻهو غافل پڻ،
تڏهن لاپ وڻندي عداوت آ!

(۶)

ڪيڏيون تنها راهون آهن،
اونداهيءَ جون ڪاهيون آهن!

يار ملڻ ٿا روز اسان، پر
ڪيون ڪين ليڪن صلاحون آهن!

ڏيڻ نه سڪيا ڪجهه پي ڪنهن ڪي،
وڻڻ لاءِ ٽن جون راهون آهن!

ڏوهه ڪري، هو وڃي لڪن ٿا،
محفوظ جتي پناهون آهن!

چوي محب ٿو پيو، ”اهو اڃان ٿو“،
نه آيو، اداس ته راهون آهن!

تڪجي پيون هاڻي ’روشن‘،
منهنجون هي نڙاهون آهن!

(۷)

دل ۾ چاهت ڪا جڳائي ته ڏسان،
مڻج محبت جو پي مچائي ته ڏسان!

جو حقيقت ۾ نه حاصل آ ٿيو،
خواب ۾ سو، مان پرائي ته ڏسان!

مان ڪٿان يا نه ڪٿان، هاريان،
دءُ هڪڙو ٿي لڳائي ته ڏسان!

شهر پوئڙن جان گهمڻ تو چاهيان،
گل بڻي خوشبو اڏائي ته ڏسان!

ماڪ کي چڻنگ بڻائڻ چاهيان،
باه جنءُ جڳ ڏڪائي ته ڏسان!

ڪجهه زياده ٿي غمي ۾ سونهي،
ڪجهه اڃا کيس ستائي ته ڏسان!

(۸)

بِالِهم ته يارو! ٻُڌل لڳي ٿي،
اها حسينا ڏنل لڳي ٿي.

سڌ ته گهڻائي ڪري ٿڪاسين،
گهريءَ نند ۾ سُنل لڳي ٿي!

سڪ جي سَت لکيم سو پيرل،
سليت تان سان، ڊنل لڳي ٿي.

مينهن وسو آ طوفاني ڪو!
چَت غريب جي ٿڌل لڳي ٿي.

دوڪو هن سان آ ڪيو عاشق،
عشق جي ماري مُنل لڳي ٿي!

پيار ته 'روشن' پاڳل آهي،
سونهن ڏي نظر ڪُنل لڳي ٿي!

سڀ سان سُنو مان هلندو آهيان،
تڏهن ئي خوش مان رهندو آهيان!

هر پيري انعام ڪٿان ٿو،
سڀنا اهڙا لهندو آهيان!

هر اُستاد کي مان ڏيان ٿو،
آسپس انهن جي وٺندو آهيان!

پاءُ وڌو آهي پائيندو،
عزت موت ۾ ڏيندو آهيان!

ڪريان ڪڏهن ڪو، ڪر مان ڪسو،
شرم ۾ ٻڌي مان ويندو آهيان!

ننڊ مني خود، اچي وڃي ٿي،
ڪوئل کي جڏهن ٻُڌندو آهيان!

دَر کولي هو، ليو ٿو پائي،
ميز تي ڪبوتر ويٺو آهي!

هونئن ته ايندو جوڙو آهي،
اڄ ڇو اڪيلو آيو آهي؟

لڳي ڪبوترِيءَ بن ويڳاڻو،
ڪيئن اڪيائي هو ٿو چاهي.

پيارُ پڪين ۾ به آهي ٿيندو،
رُب، وفا جو جڳ ٿو ٺاهي!

ويڙهه جهيڙ ٿي ڪنهن کي نه وڻي،
'روشن' پريهر جو راڳ ٿو ٻڌائي!

سڄڻ، توسان عاشق، نپاڻي رهيو آ،
وفا پنهنجي صادق، جتائي رهيو آ!

صحيح ۽ غلط جي صفت به ڄاڻون،
اسان لئه محبت لٽائي رهيو آ.

هجن ڪم پلي ڪيڏا، پر وقت ٿورو،
محبت جي خاطر بچائي رهيو آ!

پرين پنهنجو جهٽ، مان سڃاڻي وڃان ٿو،
پلي ويس پنهنجا مٽائي رهيو آ!

هو، 'روشن' ڏسو، يار ڪيڏو خوش آ،
اميدن جي ڪا دنيا سڃاڻي رهيو آ!

چڏي آهه عادت شڪايت ڪرڻ جي،
۽ ڪوڙن سان ڪا پي عنايت ڪرڻ جي!

مڃيندو حقيقت ڪي هر دم رهان ٿو،
ڏنو حق نه آ، ڪو حقارت ڪرڻ جو!

ڏسان حسن ڪي ٿو شرابي نظر سان،
لڳي موڊ منهنجو شرارت ڪرڻ جو!

رهي خاص حسرت ٿي توسان ملڻ جي،
هنر ٿو لڳي ڪو ته لغت ڪرڻ جو!

ڏسان ٿو سڄڻ جي، وڃان ڪوهجي ٿو،
شبابي وڻي شوق صحبت ڪرڻ جو!

پاڻ کي سنڌي مان سڏائيندس،
 پنهنجي ٻولي ساڳي سمائيندس.
 گيتا سلوڪ، بيت شاڪم جا،
 هر جا، دل سان پيو ڳائيندس.
 همٿ سهڻي جي، ياد ڪبي،
 غيرت مارئيءَ جي، پڏائيندس.
 سُستي سُستيءَ مثل ڪندس جي،
 نڌڻ ڪُلڻ تي پڇتائيندس.
 مومل پنهنجو راڻو پاتو،
 مان به پرينءَ سان نڀائيندس.
 ليلا هار تي هوٽ وڃايو،
 پوءِ کان، پهرين پڇتائيندس.
 سنسار ٻڙي، سرگم پوي شل!
 بيچل جا ساز وڄائيندس.
 سنڌي هٿ جو فخر آ مون کي،
 ڪين سنڌين کي لڄائيندس.

ڇڏيندس حياتيءَ جي ڪڏهين نه آشا،
 سدا گُلَ مثل ٿي نڙن سڀ جا چهرا.
 مليا راهه ۾ بي وفا يار آهن ڪيڏا،
 رڪون ياد ڇا لئم، مليا گهاٽو گهرا؟
 ڪيون صبر ٿورو، ڪيون ڪا سڀاڻپ،
 اڃا ڪٿو ڇو قدم ڪي اُٻهرا!
 جڳت ۾ اُڀائي خدا سونهن آهي،
 ڏين ماڻهو اُف سونهن تي ٿا پهرا!
 جڻڻ آهه مُشڪل، جهان ۾ جو، 'روشن'!
 رهن ٿا سڏائين عقيدت جا پهرا!

چڏي ڏي چڏي ڏي حسابن جون ڳالهيون،
ڪري وٺ، ڪري وٺ تون ڪتابن جون ڳالهيون!

ڪريان ٿو مان ڪوشش ڪلائڻ جي دائر-
وچن ڄڻ سي پيلجي عذابن جون ڳالهيون!

اچي ياد مون کي، جڏهن محب جي ٿي-
چوان ٿو ڪندس مان گلابن جون ڳالهيون!

اسان ٿا گذاريون رواجي هيءَ جيون،
ڪريون ڇو پلا ڪي نوابن جون ڳالهيون؟

ٿئي مُرڪ 'روشن!' ٿي سُهڻي جي اهڙي،
اچن ياد مون کي ثوابن جون ڳالهيون!

جوڙ نوان مان، جوڙي ڄاڻان،
سچ جو تنبو ڪوڙي ڄاڻان!

پنهنجي فطرت خودداريءَ جي،
ڪين مڱر هٿ، جوڙي ڄاڻان!

ناهه ڪرائڻ ۾ وشواس آ،
ڪين ڪڏهن ڇيڻا، پوڙي ڄاڻان!

آهه سخاوت وارو سپاءُ،
ڳنڍ، وقت تي، چوڙي ڄاڻان!

راهه ڪوڙ جي، هلندو ڏسان ڪو،
سچ ڏانهن اها، موڙي ڄاڻان!

پل ڪو 'روشن!' قاسائي لب،
زنجير اها پي توڙي ڄاڻان!

چون ٻليءَ کي ٿا سڀئي ڪٽ،
پر رام جي هٿ ڇو آهي بٽ؟

پتن جي راند مان ٿيا هُو بورُ
چيائون... ڇو نه ڪريون ڇٽ ڇٽ؟

ڪي ماڻهو ڪيڏن والي بال،
تن کي چون : واءِ نات ڪرڪيٽ؟

ڇو رهين ٿو بي خبر ايڏو تون؟
ڏس ڪهڙي آهي اڄ ڊيٽ!

گلا ڪندي هن جي، چيو ڪجهه هئو تو،
”آ، افسوس سو، مون ڪنن سان نه ٻڌو!“

هئي ڳالهه ڪا ٻي، چيو هن آ ڪوڙ،
سياڻپ سان هن ڳالهه کي موڙ ڏنو.

ويو ڪم ڇڏي سڀ اڏورا ٿي آ، هُو
نصيب ۾، مليو ڪئن اهو ماڻهو ڇڏو؟

محبت سندو آب مون کي سدا لئه نه مليو،
ڏسو هاڻ درياھ دل جو آ سڪو!

اگر پهرين ئي ڏيان ڏين ها، هو بهتر،
نه موٽي ڪو ايندو، جو آ تير هي ڇٽو!

ڪيو صبر تو آ، سني ڳالهه چئي،
سَلو آه ’روشن‘ هي ٿاڙي جو ڦٽو!

بسُون هَلَن مَمبئيءَ ۾ ٿيون بيسَت،
هَلُ هَلان ڪن، ڪڏهن ڪين ڪن ريسَت!

مَمبئيءَ ۾ اُڏن عام جام پيا ٿا جهان،
فقط ڪڏهن اُڏي ڇو ٿو جيت؟

کپي رهڻ لئه يورپين کي مڪان،
ليڊيز پڇن، ”ڪهڙو هت هلي ٿو ريت؟“

عبد اچي يا پوءِ، ڏينهن ڏياري،
بارَ ڦٽاڪن ۾ ڇو ٻارن راڪيت؟

ڏسو ته ڪيئن هُو، بارَ مثل ٿي ٿو،
ڇوپي ڇوسڻيءَ جان ٿي ڇاڪليت.

دَر تي ٿي آ، ڪَت ڪَت،
ڪول تون دَر پي جهٽ جهٽ!

ڏوٻي گهاٽ تي ڏوٻي،
ڏوٻي ڪپڙا سَت سَت!

تون ته ناهين ناڻڪ باز،
وِيسَ نه تون مَت مَت!

سَوَالِ اِهي ٿي ايندءِ سڀ،
جوابَ سڀئي تون رَت رَت!

پريوءَ جي ليلا عجب،
ڪير نه ڄاڻي گَت گَت!

ڏسي مُرڪ محبوب جي مان جئان ٿو،
محبت سندس ئي اکين سان پئان ٿو!

سدائين اها آه حسرت اسان جي،
وفا ساڻ، پوري سا، ٿيندي ڏسان ٿو!

اگر محب مُنهنڙو، گهڙيون ڪي مٽائي،
تڏي آهه نڪرندي اندر مان ڏسان ٿو!

وڌي وڻ ٿيا پيار جا هت سلا سڀ،
سدا خواب اهڙا مان يارو! پسان ٿو!

تئي ٿي عجب پيار جي پي ته دنيا،
انهيءَ ۾ ئي 'روشن!' مان کويل رهان ٿو!

محبت ڇو پنهنجي لڪائڻ لڳي آ؟
ڇو روشن! ائين هوءَ سنائڻ لڳي آ؟

ڏسو ڏاڍي تڙقي ٿي اُلفت اسان جي،
ائين پياس دل جي وڌائڻ لڳي آ!

سڄو پيار هوندي به سانڍي رکي ٿي،
اشارن سان پر ڇو سڪائڻ لڳي آ؟

ڪرڻ انتظار آ ڪنن ڏاڍو ٿيندو؟
بيتابيءَ جا گل ٿي ڪلاڻڻ لڳي آ؟

ڇپن تي جڏهن مُرڪ آڻي مني ٿي،
ائين پيار پنهنجو جتائڻ لڳي آ!

سهان، سونهن ماڻا ٿو 'روشن!' سدائين،
اهي ڏن به ڏن ڇو وڌائڻ لڳي آ؟

ويچارن سان ٺهندو ناهين،
پنهنجو مون کي لڳندو ناهين!

نه ڪرين ڪوئي ڪرم ڪڏهن ٿو،
ٻن محنت ڦل گهرندو آهين!

لفظ گُٿا سڀ ٻڌي وڃين ٿو،
تڏهن به ڪجهه تون چوندو ناهين!

اُکڙيل اُکڙيل ڇو ٿو پاسين،
ظاهر ڪڏهن به ڪلندو ناهين!

گهر ۾ تنهنجي باغ وڏو آ،
خوشبو سان ڀر، جڙندو ناهين!

نيٺ ته 'روشن' سپان به ٿيندو،
ته به آس تي تون جيئندو ناهين!

ڊپ وچان ڪو ملڻ اچي ٿي نٿو،
ماڻهوءَ جو مهانڊو لڳي ٿي نٿو!

زخمر دل تي سڄڻ ٿو اهڙو ڏنو،
سو، اڃا تانءِ مٽي ٿي نٿو!

سَوَ ايمانِي اهو ته آه رهيو،
ڪنهن اڳيان ڪڏهن جهڪي ٿي نٿو!

رت ٻُڌل تنهنجو هٿ ڀلي آهي،
خون تي وشواس ڪو اچي ٿي نٿو!

ياري، ياري ڪئي ته آ، اهڙي،
پنهنجو رشتو اڃا ٽٽي ٿي نٿو!

آ چٽنگ هيءَ لڳي شاعريءَ جي جا، مون کي،
اها هاڻ يارو! وسائي نه سگهندس.

ڏين ٿا جواب جي، امن جا اُلتا، ٿي،
انهن جي شيشي گهر کي بچائي نه سگهندس.

رهي دوستي آ سڌائين، مڱر هاڻ،
وفادار لئم ڪوڙ ڳالهائي نه سگهندس.

نڙهي ٿو ڪري هو کلي عام هاڻي،
هجي يار پل پر، لڪائي نه سگهندس.

رکي پير گروي ٻين وٽ جو، آيو،
انهيءَ کي نه 'روشن!' بچائي نه سگهندس.

غزل چوان ٿو غزل چوان ٿو،
خوش اڄ ڪيڏو آءُ تيان ٿو!

شام ٿيڻ تي شوق گهمڻ جو،
صبح ٿئي باغ ۾ وڃان ٿو!

چاهه سندو ٿو چشمو وڃي،
پياس ٻُجهائي، پنهنجي ڇڏيان ٿو!

ساهت جي رچنا ڪيان سڌائين،
شوق ته اهڙو سڌا رکان ٿو!

ترقيءَ جي پهڙ تي چڙهان،
دائِر 'روشن!' آس رکان ٿو!

چون ڇو ٿا شاعري ڪرڻ ڪين گهرجي،
 ٽپي وڃ ۾ ڪنهن جي پوڻ ڪين گهرجي.

هلي ڪيس جي ڪو عدالت ۾ ڪنهن جو،
 نه ڀلجي به ڪوڙ ڇوڻ ڪين گهرجي.

هجي اگر حقيقت کان دور خواب ڏاڍو،
 نه پو، خواب اهڙو لهڻ ڪين گهرجي.

جتي ڏوهه، جوڻا جي، ٿئي راند اڪثر،
 قدم اهڙي هنڌ ڪو ڌڙ ڪين گهرجي.

ڏسي وٺ ته اوڳڻ تو ۾ ڪهڙا ڪهڙا؟
 ڳلا ڀلجي ڪنهن جي ڪرڻ ڪين گهرجي.

ظلم ٿيندو جي ڪٿ ڏسون ٿا ته اُت پوءِ،
 ڊجي پويان 'روشن' پڇڻ ڪين گهرجي!

گول گول گهمائڻ ويٺا،
 ڪوڙ ڪي نچائڻ ويٺا!

راهه سڇيءَ جو سفر آهي،
 جاز رولن جي وچائڻ ويٺا!

سُلجهيل-سُلجهيل رهون ٿا،
 ڇو اُڃايو مُنجهائڻ ويٺا!

سونهن، ڏسن ويندي ڪابه،
 لالچ-لارَ ٽپڪائڻ ويٺا!

ڪوڙ ساڻ ٿن ٻڌي ڪئي،
 سچ ڪي هو نتائڻ ويٺا!

عيش جي، حسرت آهي،
 دؤلت ڪي لٽائڻ ويٺا!

ٿاندا هٿ تي رکي سڳهي ٿو،
اهڙي همت ڌري سڳهي ٿو!

ٿُٺل ڦٽل ٿي رشتا ويا، جي،
اڃا به تن تي ساهه ڇڏي ٿو!

مُشڪل ۾ ٿو جيون گهاري،
تڏهن به حرفت ڇو نه سگهي ٿو!

بارش ۾ پڇڻ کان بچڻ گهري،
ڇٽي تڏهن پي ڪين کڻي ٿو!

وينو آهي سڀ سان ڦٽائي،
آس مدد جي ڪيئن رکي ٿو؟

اُميد جهان ڏس ’روشن‘ آهي،
ڇا ٿيو جي، انڌڪار رهي ٿو؟

سونهن کي ذرا تون وڻي ڏس،
ڪوشش اهڙي ٿي ڪري ڏس.

راه ڪنن به ڪٽجي ويندي،
ذرا قدم کي اڳتي ڌري ڏس.

اڃهو اچي ٿي تنهنجي سهيلي،
گلاب گل هٿ ۾ هڪ جهلي ڏس.

ڪير چوي ٿو ڪجهه ناممڪن آ؟
ساڻي، اُميدڪي به ڪري ڏس.

گهر ٿي چيز آ، پيو ٿو جهاز وجهائي،
ويچار پراڻا به ڇڏي ڏس!

وڳيان ڀڳ جو ڪري سواگت،
’روشن‘ جهان نئون آڏي ڏس.

سدا حُسن جون ڏس، ادائون وڻن ٿيون،
هلي مُند بهاري، فِصائون وڻن ٿيون.

لڳي سونهن شرميلي، ٿي نيٺ جُهڪائي،
ادائون اِهي ناز واريون وڻن ٿيون!

رهي دور مونڪان گهڙيون ڪي ته مون ڪي،
اهي ڀي ڇو مون ڪي، سڙائون وڻن ٿيون؟

هجي ڀر ۾ سُهڻو ته اونداهي راتيون به،
ڇو مون ڪي الائي، سهايون لڳن ٿيون؟

جڏهن مُرڪي ٿي هوءَ، نهاري تڏهن ٿي،
سي ’روشن‘ نڱاهون وڻن ٿيون.

ڀر ۾ منهنجي پرين نه آهي!
خيال اچي ٿو نڌڻ ڦٽائي.

هئو ورهين کان يارُ رُٿل هو،
هاڻ ڏسو ڪئن اڪڙيون مائٽي!

چنڊ ڏهاڙا مون سان گذاري،
ويو جڏائي راز ٻُڌائي!

ڦرڪايائين پنهنجي لب ڪي،
ڏئي ڇمي ها، ٻالهه لڪائي!

ڪيئن الائي احسانُ ڪنيو؟
پل پل ڏس احسانُ جتائي!

شعر چوڻ جو ڏانءُ ڪپي ٿو،
’روشن‘ ٿو ڇڏي ڌاڪ ڄمائي!

نَگر سڄو مون کيس گهمايو آ،
کيس مزو ڪٿ پي نه آيو آ!

اُميد تي ٿو انسان جئي،
حق تي هن داءُ لڳايو آ!

وسري ناهي بي عزتي اڳين،
هن چو وري گهر ۾ گهرايو آ؟

مُدت ڪيڏي آ، رهيو جدا،
هن گهر، چنڊ تي ڇا وسايو آ؟

سپاءُ ته رڳو ڏاڍو هن جو،
آس رکڻ هن ۾ اجايو آ!

دُشمن کي پي ٿو دوست بڻائي،
'روشن!' توکي ڪنهن ته ٻڌايو آ!

جڏهن اسان ٿا هڪ من جي ٻڌون،
روح کي ڏاڍيون ٿيون رهندون لڳن.

مُند اچي ٿي بهار جي جڏهن،
ڪوئل، ٻُلبل ٿيون لات لئون.

ديش هلي ٿو راهه نئينءَ تي،
اڳوان سڀيئي ٿا ائين چون!

نيڪ حقيقت ۾ بدلجندا،
جيڪي به اسان ٿا خواب ڏسون!

رام جو سُمرڻ ٿو رخِ سڪاري،
ڪرشن پيارا جي، ڪرم ٿا ڪن.

'روشن!' جڳ جي آ، ريت اها،
سڦل ٿيڻ لئه ڪپي سڄي لڳن!

نظر ته هن جي ڇهي وڃي ٿي،
گهايل مون کي ڪري وڃي ٿي!

چاهيان ڪيڏو پي مان ڀڄائڻ،
ياد ته اُن جي اچي وڃي ٿي!

جڏهن به گڏجون پاڻ ۾ اڱر،
اکڙيون منهنجون پڙهي وڃي ٿي!

چَپَ جي، چپن تي مان رکڻ چاهيان،
هڪ دم هوءَ مونکان سُري وڃي ٿي!

چير هوا کي، ديدار ڪراءِ،
لفظ اهي پي ٻڌي وڃي ٿي!

جڏهن گهران مان رات گُذارڻ،
ننڊ کيس ڇو اچي وڃي ٿي؟

ڇڏي هاڻ ڏي تون لڪائڻ جون ڳالهيون،
ٻُڌائي ته وڃ تون ٻُڌائڻ جون ڳالهيون.

اڃا مَس ٿي پاڪر ۾ آينءَ، مني تون،
ڪرين ٿي هينئر، چنائڻ جون ڳالهيون!

آندر منهنجي آ، پيار تو لاءِ بيحد،
ڪري ڏس ذرا گُڏنائڻ جون ڳالهيون.

سڄائيءَ سنڌي سک آ سانڍي رکي مون،
ٻُڌايان مان توکي نڀائڻ جون ڳالهيون!

گهڙي پل اچي پوءِ محبوب، ڇا لئه؟
ڪرين پاڻ کان ٿو هٽائڻ جون ڳالهيون!

رهي آس 'روشن' اچي عمر پَر، ڪر،
محبت کي دائر جٽائڻ جون ڳالهيون!

اکين ۾ اُفق کي چپائي رکيو آ،
۽ هر رنڱ اُن ۾ سمائي ڇڏيو آ!

پلي هو چون پيا، دغا هُن ڪئي آ،
سياڻپ سان داغ ٿي مٽائي ڇڏيو آ.

ڪري ويو آ مونسان چو هو بي وفائي؟
اِهو رازُ دل جو لڪائي ڇڏيو آ.

چيائين ته 'تو کي ڀلائي نه سگهندس'،
ڪيل واعدو ڪئن هُن ڀلائي ڇڏيو آ؟

دغاباز هو ڪونه اهڙو ته هو،
هِن، الائي چو رڻ ۾ رلائي ڇڏيو آ!

متان سمجهي هو ڪوئي بهروبي آهي،
سچو حال 'روشن' ٻُڌائي ڇڏيو آ.

ڪنڌ هيٺ چو ٿي جهڪائين؟
سونهن ائين چو ٿي لڪائين؟

مون کي ڏسڻ ٿي چاهين ته به،
نيٺن کي چو ٿي سڪائين؟

پيار ٿو چلڪي دل اندر،
چو نه اکين مان چلڪائين؟

ڏني دعوت تو ته اکين سان
دل هوندي پي نه سڏائين!

راز گهڻا ٿي تو لڪايا،
حال نه دل جو ٿي ٻُڌائين؟

پيار ته 'روشن' مُرڪي پوندو،
جي اوندو دل جي هٽائين!

اڙڻ ۾ ڇنڊ ڇو وساري ڇڏ،
وهر ڀرڻ دل تان هٽائي ڇڏ.

ڇوڏاري ٿي ڇا ڏکڻ جا،
فراش فرحت جو وڇائي ڇڏ!

وقت ڏني آ جيڪا پيڙا،
نيٺن ۾ ئي سا لڪائي ڇڏ.

ڏيڄڻ کان اڳ ۾ پَرَ جي اکين ۾،
سُرمو - حرفت جو پائي ڇڏ.

آه وقت جي هاڻ تڦاڙا،
انقلاب - دونهين ڏکائي ڇڏ.

ايندا رهندا پيا ورتي،
صبر پيار سان ريجھائي ڇڏ.

نانءُ وٺي جئن هرڪو تنهنجو،
'روشن!' اٿن پيارُ بڻائي ڇڏ.

ڏکيا ڪيڏا ڏاڍا گڏارا ٿين ٿا،
نه مُشڪل ۾ ڪٿ پي سهارا ملن ٿا.

وسي مينهن ڏاڍو سنهيءَ بوند وارو،
مٽيءَ ۾ ته مينهن وسارا ملن ٿا.

اچي مُند سانوڻ، جڏهن پي هتي ٿي،
ڏسڻ لاءِ سندر نظارا ملن ٿا.

ٿئي پيار سائو، جڏهن سونهن مهڪي،
تڏهن حُب سندا ڏس اشارا ملن ٿا.

هجي رات چاندوڪي ۽ محب پَرَ ۾،
جيڻ جا پوءِ، جڻ سهارا ملن ٿا!

ٿيو مست مهراڻ، سانوڻ ۾ 'روشن'،
ڏسڻ لاءِ نه ڪاڻي ڪنارا ملن ٿا!

جو مزو يار! پيار ۾ آهي،
سو ڪٿي ڪنهن ڌڪار ۾ آهي؟

آ، اُقت، سار هن جي ٿي ماريو!
تم به مزو انتظار ۾ آهي.

واعدو هن جو ٿيندو پورو پي؟
سو يقين اعتبار ۾ آهي!

پل ته محبوب دور ڪيڏو به آ،
لطف ايندو ته سار ۾ آهي!

ياد سڄڻ جي ٿي پُلائي غم،
جادو ڪوئي ته پيار ۾ آهي!

آه 'روشن!' اکين مان پيتو مون،
اکه اڃا پي خمار ۾ آهي.

هڻي هامر جي ڪا، اها شل نپائي،
سڄائيءَ کي پنهنجي ٻُليديءَ رسائي!

پوئلڳن کان تون سنڀالي هلاجان،
چڏين نه توکي ڪو نقصان رسائي!

اکڙيون چراغن مثل ٿيون جلن،
مگر هاڻ تن کي سڱهون شل، وسائي!

محب جي اچڻ جي ٿي آگاهي آهي،
رکيو گهر سڄو روشنيءَ سان سڄائي!

چوڻ آهه سؤلو ڪرڻ آهه مُشڪل،
چئي ڪوئي، ڪجهه پي، سڱهجي شل نپائي!

ڏکيو ڏاڍو آهي آياڻن کي سمجهڻ،
سياڻا ته 'روشن!' چڏن ٿا مُنجهائي.

رهي جوش جذبو، حياتيءَ ۾ يارو!
جي دل ۾ ڪسڪ نا، ته انسان چاهي؟

صحيح ۽ غلط جو نه ڪوئي حساب آ،
ته ڪئن چئون هِت جيئرو ايمان آهي؟

محبت ۾ مونسان اڃا ٿو نپاڻي،
اِهو ئي سچڻ جو احسان آهي!

هتي ناز سان ٿا، مڪان سڀئي ناهن،
تباهي به ايندي، سو اِمڪان آهي!

آ ڪشمڪش حياتي عمر پُر ٿي 'روشن'!
جيئڻ هت نه ايندو ڪو آسان آهي!

جڏهن اسان ٿا هڪ من جي ٻُڌون،
روح کي ڏاڍيون ٿيون رهندون لڳن.

مُند اچي ٿي بهار جي جڏهن،
ڪوئل، ٻُڌل ٿيون لات لَنُون.

ديش هلي ٿو راهه نئينءَ تي،
اڳوان سڀيئي ٿا ائين چون!

نيٺ حقيقت ۾ بدلجندا،
جيڪي به اُهي ٿا خواب ڏسن!

رام جو سمرڻ ٿو رحمر سڀڪاري،
ڪرشن ساري، يڌ ڪرم ٿا ڪن.

'روشن'! جڳهه جي آ، ريت اِها،
سڦل ٿيڻ لئه ڪپي سڄي لڳن!

سانوڻ جا جڏهن ڏينهن اچن ٿا،
جڻ موج مچائڻ مينهن اچن ٿا!

مهنو سانوڻ جو ٿئي انوکو،
جدا ٿيل پنهنجا، ياد اچن ٿا!

مينهن وسط جا سر به سريلا،
ٻڌون ته گهڻو، ڪن رس ڏين ٿا!

ساوڪ ساوڪ چوڌاري آ،
هرديءَ به ڪيڏو سبز رهن ٿا!

سال جو مهنو هيءُ نرالو،
خوشڪاليءَ جا خيال اچن ٿا!

شعر لکڻ لاءِ موافق آهي،
'روشن' جا چڻ پاڻ ۾ ڪنن ٿا!

ڪوشش پنهنجي جاري رک،
نورث سان پڻ ياري رک!

جڳ جي آ، جا دنياڌاري،
سمجهه اها ئي ساري رک!

ڌنڌي سان گڏ ساهت رچيندي،
حيات ۾ پنهنجي بهاري رک!

درد مندن جي لاءِ سدائين،
دل ۾ پڻ دلداري رک!

نفرت کي تياڳي هاڻي،
دل، 'روشن' قرب واري رک!

جسم سان ٿي ڇو واسطو رکجي؟
وويڪ جي پٺ ڪجهه ته ٻڌجي!

پَر اُپڪار کي جاري رکندي،
ڪڏهن ته پنهنجو خيال رکجي!

خواب ڏسڻ جو شوق رکون ته،
ساڪار به تن کي ضرور ڪجي!

واقعي هئو هُو، سٺو ماڻهو،
ياد انهيءَ کي اڄ ڇو نه ڪجي؟

موت کان پيو ٿو پڇي پڇي،
نازڪ آءِ بينو رستو روڪي!

’روشن! آءِ جو نشو عجب،
آءِ - آءِ ڪئن ڪو ڇڏجي؟

پريل پيار ٿي پيار جن منجهه آهي،
اهي نينهن واريون، نگاهون وڻن ٿيون!

لڳل سونهن ۾ چار ٿو ڇنڊ سائين،
تڏهن ٿي ته ڪنهن جون، ادائون وڻن ٿيون!

پرينءَ وٽان ٿيون هوائون اچن،
سي، سڳندي فضاون لڳن ٿيون!

نزاڪت پريل آءِ سچڻ جي نظر ۾،
تم غمگينين پڻ سھانيون لڳن ٿيون!

ڪيون جي اسان روح واريون رهاڻيون،
ڇو ’روشن! سي، تازيون توانيون لڳن ٿيون؟

نڌيءَ ۾ ته جل جي رواني وڻي ٿي،
پريل جوش سان آ جا، جواني وڻي ٿي.

گهر ۾ چوڌر صاف صفائي،
آهه سڃايل، گلداني وڻي ٿي!

سچ، محنت سان جا، ڪمايل آ،
دال سان به سا، ماني وڻي ٿي!

آهه غنيمت ڏينهن برابر،
ته به ڇا لئ، سا چاندوڪي وڻي ٿي.

اينديون رهن جي هيٺ مٿاهيون،
ته اها 'روشن' زندگاني وڻي ٿي!

اکين جا اکين سان اشارا وڻن ٿا،
نگاهن کي نوري نظارا وڻن ٿا.

هجي رات پي جي اُماسي تڏهن ٿي،
اسان کي ته اُپ جا ستارا وڻن ٿا!

ڏسي وقت ڪروت وڻن آڻ ڇاڻان،
سمندر جا مون کي ڪنارا وڻن ٿا!

مٽي ماڻڻي پُل، لڳي ياري پياري،
وفا سان انهن سان گذارا وڻن ٿا!

رهڻ چاهيون قدرت جي ويجهو اسان ٿا،
پنين جا سدا ساوا ٻارا وڻن ٿا!

جڏهن ناز سان سونهن سينگارجي ٿي،
ته نينهن جا 'روشن' ڦهالا وهن ٿا!

ڌرتيءَ جا نغما ٻڌايان ٿو،
دل جي خوشي ائين پايان ٿو!

رنگ ڪلپنائڻ جا جوڙي،
ڪوئا رنگين بڻايان ٿو!

اميد ڪي ساڻي مون بڻايو آ،
منزل ڏي قدم وڌايان ٿو!

شاعري رهي، شوق نرالو،
خاص غزل پر، چاهيان ٿو!

خوب وڻي لائ پکين جي،
لطف انوکو 'روشن' پايان ٿو!

راز پنهنجا سڀ ڇپائي آ ويو،
هر گُڏهه ڪي ڏس، لڪائي آ ويو!

آهه طوفان اڄ چتو ڏاڍو ٿيو،
ڏس ڪڪر ڪي هو ڏڪائي آ ويو!

هو ته ڏوهي هو، مگر ڪئن هڪ گهڙيءَ،
رنگ سانڍي جان مٽائي آ ويو!

هن سياڻپ آ ڪئي اهڙي ته ڪا،
جند پنهنجي هو ڇڏائي آ ويو!

ڪيڏو اٽڪل باز نڪتو آه هو،
ڪئن، الو سڀ ڪي بڻائي آ ويو.

آ، دورنگي دنيا 'روشن' سمجهه تون،
واءِ، سچ پچ، سڀ ٻڌائي آ ويو.

جڏهن به ڪاغذ ٿو هٿ ۾ اچي،
وِهان غزل ٿو ڪو نئون رچي!

ڏنڌا، ڏاڙيون پنهنجي جڳهه تي،
شوق لڪل جو پر، مونکي وڻي!

مغھوم دماغ ۾ ته اچن گهڻا،
شعر چوڻ لئه بڪڙ، وزن به ڪپي.

جڏهن جڏهن ڏينهن ٿئي جهڙالو،
اُڏمن سان ٿو هي، جيءُ جڙڪي!

پيار ۾ ائين به ٿيندو آهي،
باهه اندر ۾ ٿي گهڻي پڙڪي!

دل جي اندر پريهر ڳوٺ آهي،
ارمانن سان سو، 'روشن' ٿو رهي!

جڏهن محب طرف اچن ٿيون هوائون!
اچن ياد مونکي ته دلڪش ادائون.

هجي محبت سامهون ته مچلي ٿي دلڙي،
تڪينديون رهن ٿيون انهيءَ ڏي نگاهون!

بنا پيار سنسار سُنسان پاسي،
اهي ڪششون سڀئي ته رب ٿي بڻايون!

رهون شال! هر دم اسين گڏجي هر جا،
رهن دور اسان کان سڌائين جدايون!

رهي پيار جو ساٿ جيون ۾ دائر،
ڪڏهن ويجهو 'روشن' نه اينديون سياهيون!

فقط ڪجهه ٻُڌڻ جي ئي سازش وڻي ٿي،
ٻُڌائڻ جي ليڪن نه خواهش وڻي ٿي!

تو ايڏاڏي ڏي يار جو لفظ هرڪو،
نڌهن پي الائي ڇو لرزش وڻي ٿي!

جڏائي ڊگهي مُحب جي پنهنجي ڏيندا،
سا، جذبن سنڊي آزمائش وڻي ٿي!

اچي ملُ اسان سان، ملي روح راحت،
سدائين سا، مون کي نه خواهش وڻي ٿي!

آ، دشمن وڏو، گهر ڇڏيندو جلائي،
سنڀالي هلڻ جي ئي ڪوشش وڻي ٿي!

آ، 'روشن'! اُميدن جو ڊيپڪ اسان وٽ،
هيءَ جذبن جي مون کي ته سازش وڻي ٿي!

پهاڙ ترقيءَ جو ڪئن چڙهندا؟
ويني جيڪي خواب لهن ٿا!

سُست رهي ٿا، وقت وڃائڻ،
عهدي وڏي تي ڪين اچن ٿا!

ڀاڱ ڪي ورسائڻ جي خاطر،
ٻئي ڪي ڪيرائڻ جو سوچن ٿا!

اهڙا سوارٿي ماڻهو جڳ ۾،
ننڍا جي گهيري ۾ رهن ٿا.

مڱا مالها جا ڦيرن ويندا،
رَب سان ملڻ جي آس رکن ٿا!

'روشن' جي نظر ۾ فقط سي،
جاپ ڇپڻ جو ڏونگ رچن ٿا!

جڏهن ڏسان ٿو، ڏرڻو کڙڪائي،
وينو آهي آس لڳائي!

محبوب سندس آ، اچڻو شايد،
منتظر ڪيڏو نه هُو، ٿيو آهي.

پُل پُل هن کي ساڻ لڳي ٿو،
نيسين ڄاڻ ٿي ڇڻو آهي!

ڏکي ٿي گذري انتظار گهڙي،
بي قرارِي رهڻي آهي!

پڪ ته اٿم 'روشن' ايندو،
ويندو مونسان پريت نڀاهي!

تو تائين پهچڻ جي خاطر،
عمر سڄي پتڪندس پيو مان!

سمجهه ته رکڻ آهي ضروري،
پيار پرينءَ سان رڪندس پيو مان!

دور پلي ٿي دلبر رهندو،
آس ملڻ جي رڪندس پيو مان!

اڳتي وڌي مان منزل پايان،
رَت ساڳي ٿي رٿيندس پيو مان!

وقت پلي پيو ڦوڪون هڻي ته به،
قائم هڪ هنڌ رهندس پيو مان!

وئرت چون ٿا سَڪَ جي ڳولها،
ته به انهيءَ کي ڳولهندس پيو مان!

مستو اڪڙين سان ته ڪجهه آ پياري ويو،
ياد پنهنجيءَ کي ٿي ڄڻ آ نڪاري ويو!

چيله تي جَل جي ٿي گهاڙ جا، چلڪي،
سونهن، ماحول آ ڏسو، نڪاري ڇڏيو.

مُرڪ آڻي ٿو سدائين ڇپن تي،
سُڄ نه اٿن ٿي هن، ڏس، جياڙي ڇڏيو.

خواب ۾ ٿو هو اچي، پو لڳي ٿو،
ياري منهنجي ڄڻ سڄڻ آ، ڏٺاري ويو!

ويندا 'روشن!' لتجي غم سڀ گهڙيءَ پَل،
آشا جو ترورو آ تن کي ٻُهاري ويو.

مست اڪڙين سان ته ڪجهه آ پياري ويو،
ياد پنهنجيءَ کي ٿي ڄڻ آ نڪاري ويو!

چيله تي جَل جي ٿي گهاڙ جا، چلڪي،
سونهن، ماحول آ ڏسو، نڪاري ڇڏيو.

مُرڪ آڻي ٿو سدائين ڇپن تي،
سُڄ نه اٿن ٿي هن، ڏس، جياڙي ڇڏيو.

خواب ۾ ٿو هو اچي، پو لڳي ٿو،
ياري منهنجي ڄڻ سڄڻ آ، ڏٺاري ويو!

ويندا 'روشن!' لتجي غم سڀ گهڙيءَ پَل،
آشا جو ترورو آ تن کي ٻُهاري ويو.

(५७)

जडुहिं डिसां थो, दरु थो खडिकाए,
वेठो आहे आस लगाए!

महिबूबु संदसि आ, अचिणो शायदि,
मुंतज़िरु केडो न हूं, थियो आहे.

पलु पलु हुन खे सालु लग्ने थो,
तेसीं जापु ई जपिणो आहे!

डुखी थी गुज़रे इन्तज़ारु घड़ी,
बे करारी रहणी आहे!

पक त अथमु 'रोशन' ईदो,
वेंदो मूंसां प्रीति निभाए!

(५८)

तो ताई पहुचण जे खातिर,
उमर सज़ी भटिकंदुसि पियो मां!

समझ त रखणु आहे ज़रूरी,
प्यारु पिरिंअं सां रखंदुसि पियो मां!

दूरि भले ई दिलिबरु रहंदो,
आस मिलण जी रखंदुसि पियो मां!

अगिते वधी मां मंज़िलि पायां,
रट साग़ी ई रटींदुसि पियो मां!

वक्तु भली पियो फूकूं हणे त बि,
काइमु हिक हंधि रहंदुसि पियो मां!

व्यर्थु चवनि था सुख जी गोल्हा,
त बि उन्हीअ खे गोल्हींदुसि पियो मां!

(५५)

फ़क़ति कुझु बुधण जी ई साज़िशि वणे थी,
बुधाइनि जे लेकिनि न खुवाहिश वणे थी!

थो ईज़ाउ ड़े यार जो लफ़िज़ु हरिको,
तड़हिं भी अलाए छो लर्ज़िशि वणे थी!

जुदाई डिघी जे मुहिब जे पंहिंजा ड़ींदा,
सा, जज़िबनि संदी आज़माइशि वणे थी!

अची मिलु असां सां, मिले रूह राहत,
सदाई सा, मूं खे त खुवाहिशि वणे थी!

आ, दुश्मनु वड़ो, घरु छड़ींदो जलाए,
संभाले हलण जी ई कोशिशि वणे थी!

आ, 'रोशन!' उमेदुनि जो दीपकु असां वटि,
हीअ जज़िबनि जी मूं खे त साज़िशि वणे थी!

(५६)

पहाड़ु तरकीअ जो कीअं चढंदा?
वेठे जेके खुवाब लहनि था!

सुस्त रही था, वक्तु विजाइनि,
उहिदे वड़े ते कीन अचनि था!

पाण खे वरसाइण जी ख़ातिरि,
ब्रिए खे केराइण जो सोचिनि था!

अहिड़ा स्वार्थी माणहू जगु में,
निंदा जे घेरे में रहनि था!

मणिका माल्हा जा फेरिनि वेठा,
रब सां मिलण जी आस रखनि था!

'रोशन' जी नज़र में फ़क़ति से,
जापु जपिण जो ढोंगु रचनि था!

(५३)

जडहिं बि कागजु थो हथ में अचे,
बिहां गजल थो को नओं रचे!

धंधा, धाड़ियूं पंहिंजी जगहि ते,
शौक लिखण जो पर, मूंखे वणे!

मफहूम दिमाग में त अचनि घणा,
शइर चवण लइ बहिरु, वजनु बि खपे।

जडहिं जडहिं डींहं थिए झुड़ालो,
उधमनि सां थो ही, जीउ जिड़िके!

प्यार में इएं बि थींदो आहे,
बाहि अंदर में थी घणी भड़िके!

दिलि जे अंदरि प्रेम गोठ आहे,
अरमाननि सां सो, 'रोशन' थो रहे!

(५४)

जडहिं मुहब तरफ अचनि थियूं हवाऊं!
अचनि यादि मूंखे त दिलकश अदाऊं।

हुजे मुहबत साम्हूं त मचले थी दिलिड़ी,
तकीदियूं रहनि थियूं उन्हीअ डे निगाहूं!

बिना प्यार जे संसारु सुनिसानु भासे,
इहे कशिशूं सभई त रब ई बणायूं!

रहूं शाल! हरिदमु असीं गड़िजी हर जा,
रहनि दूर बिन्ही खां सदाई जुदायूं!

रहे प्यार जो साथु जीवन में दाइमु,
कडहिं वेझो 'रोशन!' न ईदियूं सियाहियूं!

(५१)

धरतीअ जा नगमा गायां थो,
दिलि जी खुशी इएं पायां थो!

रंग कल्पनाउनि जा जोड़े,
कविता रंगीनु बणायां थो!

उमेद खे साथी मूं बणायो आ,
मंजिलि डे कदम वधायां थो!

शाइरी रही, शौकु निरालो,
खासि गज़ल पर, चाहियां थो!

खूबु वणे लाति पखियुनि जी,
लुतफ अनोखो 'रोशन' पायां थो!

(५२)

राज पंहिंजा सभु छुपाए आ वियो,
हर गुनह खे डिसु, लिकाए आ वियो!

आह तूफ़ानु अजु छितो डाढो थियो,
डिसु ककर खे हू डुकाए आ वियो!

हू त डोही हो, मगर कीअं हिक घड़ीअ,
रंग सांढे जां मटाए आ वियो!

हुन सियाणप आ कई अहिड़ी त का,
जिंदु पंहिंजी हु छडाए आ वियो!

केडो अटिकल बाजु निकतो आहि हू,
कीअं, उलु सभ खे बणाए आ वियो!

आ, दुरंगी दुनिया 'रोशन!' समझु तूं,
वाउ, सचु पचु, सभु बुधाए आ वियो।

(४९)

नदीअ में त जल जी रवानी वणे थी,
भरियल जोश सां आ जा, जवानी वणे थी।

घर में चौधर साफु सफ़ाई,
आह सजायल, गुलदानी वणे थी!

सचु, महेनत सां जा, कमायल आ,
दाल सां बि सा, मानी वणे थी!

आह गनीमत डींहुं बराबर,
त बि छा लइ, सा चांडोकी वणे थी।

ईदियूं रहनि जे हेठि मथाहियूं,
त उहा 'रोशन!' ज़िंदगानी वणे थी!

(५०)

अखियुनि जा अखियुनि सां इशारा वणनि था,
निगाहुनि खे नूरी, नज़ारा वणनि था!

हुजे राति भी जे उमासी तडुहिं ई,
असां खे त उभ जा सितारा वणनि था!

डिसी वक्तु करिवट वठणु आऊं ज़ाणां,
समुंदर जा मूंखे किनारा वणनि था!

मिटी माइटी भलु, लगे यारी प्यारी,
वफा सां उन्हिन सां गुज़ारा वणनि था!

रहण चाहियूं कुदरत जे वेझो असां था,
बुनियुनि जा सदा सावा बुरा वणनि था!

जडुहि हुन नाज़ सां सूंहं खे सींगार जी थी,
त नींहं जा 'रोशन!' फुहारा वणनि था!

(४७)

जिस्म सां ई छो वास्तो रखिजे?
विवेक जी पिणु कुझु त बुधिजे!

पर उपकार खे जारी रखंदे,
कडहिं त पंहिंजो ख्यालु रखिजे!

खुवाब डिसण जो शौंकु रखूं त,
साकारु बि तिनि खे जरूरि कजे!

वाकिए हुआ हू, सुठो माणहू,
यादि उन्हीअ खे अजु छो न कजे?

मौत खां पियो थो भज्जी भजे,
नांगु आ बीठो रस्तो रोके!

‘रोशन!’ आस जो नशो अजबु,
आस - आसरो कीअं को छडिजे?

(४८)

भरियलु प्यारु ई प्यारु जिन मंझि आहे,
उहे ई निगाहूं वणनि थियूं!

लगल सूंहं में थव चार चंड साईं,
तडहिं ई त कंहिंजूं अदाऊं वणनि थियूं!

पिरीअं वटां थियूं हवाऊं अचनि,
से, सुगंधी फ़िजाऊं लगनि थियूं!

नज़ाकत भरियल आ सज्जण जी नज़र में,
न गमगीनियूं पिणु सुहानियूं लगनि थियूं!

कयूं जे असां रूह वारियूं रिहाणियूं,
छो ‘रोशन!’ से, ताज़ियूं तवानियूं लगनि थियूं?

(४५)

सांवण जा जडुहिं डीहिं अचनि,
जुणु मौज मचाइण मीहिं अचनि था!

महिनो सांवण जो थिए अनोखो,
जुदा थियल पंहिंजा, यादि अचनि था!

मीहिं वसण जा सुरु बि सुरीला,
बुधूं त घणो, कन रसु डियनि था!

सावक सावक चौधारी आ,
हृदय बि केडो सबजु रहनि था!

साल जो महिनो हीउ निरालो,
खुशिहालीअ जा ख्याल अचनि था!

शइर लिखण लाइ मुवाफ़िकु आहे,
'रोशन' जा जुणु भागु खुलनि था!

(४६)

कोशिशि पंहिंजी जारी रखु,
निविरत सां पिणु यारी रखु!

जगु जी आ, जा दुनियादारी,
समझ इहा ई सारी रखु!

धंधे सां गडु साहित रचींदे,
हयाति में पंहिंजी बहारी रखु!

दर्द मंदनि जे लाइ सदाई,
दिलि में पिणु दिलिदारी रखु!

नफ़िरत खे त्यागु हाणे,
दिलि, 'रोशन!' कुर्ब वारी रखु!

(४३)

रहे जोशु जज़िबो, हयातीअ में यारो,
जे दिलि में कसक ना, त इत्सानु छाहे?

सही ऐं ग़लति जो न कोई हिसाबु आ,
त कीअं चऊं हिति जीअरो ईमानु आहे?

मुहबत में मूंसां अज़ा थो निभाए,
इहो ई सज़ुण जो अहिसानु आहे!

हिते नाज़ सां था, मकान सभई ठाहनि,
तबाही बि ईंदी, सो इमकानु आहे!

आ कशमकशि हयाती उमर भर ई 'रोशन!',
जीअणु हिति न ऐडो को आसानु आहे!

(४४)

जडुहिं असां था हिक मन जी बुधूं,
रूह खे डाढियूं थियू रहिंडुं लगुनि।

मुंद अचे थी बहार जी जडुहिं,
कोइलि, बुलिबुलि थियूं लाति लंवनि।

देशु हले थो राह नईअ ते,
अग़िवान सभेई था इऐं चवनि!

नेठि हक्कीक़त में बदलिजंदा,
जेकी बि उहे था खुवाब ड़िसनि!

राम जो सुमिरणु थो रहमु सेखारे,
कृष्णु सारे, युद्ध कर्म था कनि।

'रोशन!' जगु जी आ, रीत इहा,
सफल थियण लइ खपे सची लगनि!

(४१)

जो मज्जो यार प्यार में आहे,
सो कित्हे कंहिं धिकार में आहे?

आ, उफटि, सार हुन जे ई मारियो!
त बि मज्जो इंतिजार में आहे।

वाइदो हुन जो थींदो पूरो भी?
सो यक्कीनु एतबार में आहे!

भलु त महिबूबु दूर केडो बि आ,
लुतफि ईंदो त सार में आहे!

यादि सज्जण जी थी भुलाए गम,
जादू कोई त प्यार में आहे!

आह 'रोशन!' अखियुनि मां पीतो मूं,
अखि अजा भी खुमार में आहे।

(४२)

हणे हाण जे का, उहा शल निभाए,
सचाईअ खे पहिंजी बुलंदीअ रसाए!

पोइलगुनि खां तूं संभाले हलिजां,
छड्डीन न तोखे को नुक्रिसानु रसाए!

अखिड़ियूं चिरागनि मिसलि थियूं जलनि,
मगरि हाण तिनि खे सघूं शल, विसाए!

मुहब जे अचण जी थी आगाही आहे,
रखियो घर सज्जो रोशनीअ सां सजाए!

चवण आह सवलो करिणु आहि मुश्किलु,
चए कोई, कुझु भी, सघिजे शल निभाए!

डुखियो डाढो आहे अयाणनि खे समझणि,
सियाणा त 'रोशन!' छडुनि था मुंझाए।

(३९)

अर्गु चंड जो विसारे छडि,
वहम भरम दिलि तां हटाए छडि।

चौधारी थइ खार डुखनि जा,
फ़रासु फरहत जो विछाए छडि।

वक्त डिनी आ जेका पीड़ा,
नेणनि में सां लिकाए छडि।

ठगिजण खां अगु पर जे अखियुनि में,
सुरमो - हरफत जो पाए छडि।

आह वक्त जी हाण तक्राजा,
इन्कलाबू - दूहीं दुखाए छडि।

ईदा रहंदा पिया विरोधी,
सबुर प्यार सां रीझाए छडि।

नाउं वठे जीअं हरको तुंहिजो,
'रोशन!' ईअ प्यारु बणाए छडि।

(४०)

डुखिया केड़ा डाढा गुजारा थियनि था,
न मुश्किलि में किथि भी सहारा मिलनि था।

वसे मींहं डाढो सन्हीअ बूंद वारो,
मिट्टीअ में त मींहं वसारा मिलनि था।

अचे मुंद सांवण, जडहिं भी हिते थी,
डिसण लाइ सुंदरु नज़ारा मिलनि था।

थिए प्यार साओ जडहिं सूंहं महिके,
तडहिं हुब संदा डिसु इशारा मिलनि था।

हुजे राति चांडोकी ऐं मुहबु भरि में,
जीअण जा पोइ, ज़णु सहारा मिलनि था।

सावण में 'रोशन!' थियो मस्त महिराणु,
डिसण लाइ न काथे किनारा मिलनि था।

(३७)

अखियुनि में उफकि खे छुपाए रखियो आ,
ऐं हर रंगु उन में समाए छडियो आ!

भली हू चवन पिया, दगा हुन कई आ,
सियाणप सां दागु ई मिटाए छडियो आ।

करे वियो आ मूंसां छो हू बे वफाई?
इहो राजु दिल जो लिकाए छडियो आ।

चयाई त 'तोखे भुलाए न सघंदुसि',
कयल वाइदो कीअं हुन भुलाए छडियो आ?

दगा बाजु हो को न अहिड़ो त हू,
हुन अलाए छो रण में रुलाए छडियो आ।

मतां समझे हू कोई बहुरूपी आहे,
सचो हालु 'रोशन!' बुधाए छडियो आ।

(३८)

कंधु हेठि छो थी झुकाई?
सूंहं ईअ छो थी लिकाई?

मूं खे डिसणु थी चाहीं त बि,
नेणनि के छो थी सिकाई?

प्यारु थो छलके दिल अंदरि,
छो न अखियुनि मां छलकाई?

डिनी दावत तो त अखियुनि सां,
दिलि हूंदे भी न सडाई!

राज घणा ई तो लिकाया,
हालु न दिलि जो थी बुधाई?

प्यारु त 'रोशन' मुकी पवंदो,
जे ऊंदहि दिलि जी हटाई!

(३५)

नज़र त हुन जी छुही वजे थी,
घायल मूं खे करे वजे थी!

चाहियां केडो भी मां भुलाइण,
याद त उन जी अची वजे थी!

जडुहिं बि गडिजूं पाण में अगर,
अखिड़यूं मुंहिंजूं पढ़ही वजे थी!

चप जे, चपनि ते मां रखणु चाहियां,
हिक दम हूअ मूंखां सुरी वजे थी!

चयम हवा खे, दीदारु कराइ,
लफ़्ज़ इहे भी बुधी वजे थी!

जडुहिं घुरां मां राति गुज़ारण,
निंड खेसि छो अची वजे थी?

(३६)

छडे हाण डे तूं लिकाइण जूं गाल्हियूं,
बुधाए त वजु तूं बुधाइण जूं गाल्हियूं।

अज्रा मस ई भाकुर में आईअं, मिठी तूं,
करी थी हीअंर, छिनाइण जूं गाल्हियूं!

अंदर मुंहिंजे, आ प्यारु तो लाइ बेहदि,
करे डिसु ज़रा गुनगुनाइण जूं गाल्हियूं।

सचाईअ संदी सिक आ सांढे रखी मूं,
बुधायां मां तोखे निभाइण जूं गाल्हियूं!

घड़ी पलु अचे पोइ महिबुब, छा लइ?
करीं पाण खां थो हटाइण जूं गाल्हियूं!

रही आस 'रोशन!' अचे उमरि भरि,
मुहबत खे दाइमु जताइण जूं गाल्हियूं।

(३३)

नगर सज्जो मूं खेसि घुमायो आ,
खेसि मज्जो किथ भी न आयो आ!

उमेद ते थो इन्सानु जिए,
हक ते हुन दाउ लगायो आ!

विसरी नाहे बेइज्जती अर्गी,
हुन छो वरी घर में घुरायो आ?

मुद्दत केड्डी आ, रहियो जुदा,
हिन घर, चंड ते छा वसायो आ?

सुभाउ त रुखो डाढो हुन जो,
आस रखण हिन में अजायो आ!

दुश्मन खे भी थो दोस्त बणाए,
'रोशन!' तोखे कंहिं न बुधायो आ?

(३४)

जड्ढिं असां थो हिक मन जी बुधूं,
रूह खे डाढियूं थियूं रहिंदुं लग्गनि।

मुंद अचे थी बहार जी जड्ढिं,
कोइल, बुलबुल थियूं लात लंविनि।

देश हले थो राह नईअं ते,
अगुवानु सभेई था ईअ चवन!

नेठि हक्रीकत में बदिलजंदा,
जेकी बि असां खुवाब डिसूं!

राम जो सुमरण थो रहमु सेखारे,
कृ न प्यारा जे, कर्म था कनि।

'रोशन!' जगु जी आ, रीत इहा,
सफल थियण लइ खपे सची लग्न!

(३१)

सदा हुस्न जूं डिसु, अदाऊं वणनि थियूं,
हली मुंद बहारी, फ़िज़ाऊं वणनि थियूं।

लगे सूंहं शर्मीली, थी नेण झुकाए,
अदाऊं इहे नाज़ वारियूं वणनि थियूं!

रहे दूर मूंखां घड़ियूं के त मूंखे,
इहे भी छो मूंखे, सज़ाऊं वणनि थियूं?

हुजे भर में सुहिणो त ऊंदाहियूं रातियूं बि,
छो मूं खे अलाए, सहायूं लगनि थियूं?

जडहिं मुर्के थी हूअ, निहारे तडहिं ई,
से 'रोशन!' निगाहूं वणनि थियूं।

(३२)

भर में मुंहिंजे पिरिं न आहे!
ख्यालु अचे थो निंड फिटाए।

हुओ वरिह्यानि खां यारु रुठल हू,
हाण डिसो कीअं अखिड़यूं मिलाए!

चंदि डिहाड़ा मूं सां गुजारे,
वियो जुदाई राज ब्रुधाए!

फरिकायाई पंहिंजे लबनि खे,
डई चुमी हा, गाल्हि लिकाए!

कीअं अलाए अहिसानु खंयो?
पलि पलि डिसु अहिसानु जताए!

शुक्रु चवण जो डाउं खपे थो,
'रोशनु' थो छडे धाक ज़माए!

(२९)

टांडा हथ ते रखी सघे थो,
अहिड़ी हिमथ धरे सघे थो!

टुटल फुटल थी रिश्ता विया, जे,
अजा बि तिन ते साहु छडे थो!

मुश्किलि में थो जीवनु घारे,
तडुहिं बि हरफत छो न सिखे थो!

बारिश में भिज्ण खां बचणु घुरे,
छटी तडुहिं भी कीन खणे थो!

वेठो आहे सभ सां फिट्टाए,
आस मदद जी कीअं रखे थो?

उम्मेद जहां डिसु 'रोशनु!' आहे,
छा थियो जे, अंधकारु रहे थो?

(३०)

सूंहं खे ज़रा तूं वणी डिसु,
कोशिश अहिड़ी ई करे डिसु।

राह कठिन बि कटजी वेंदी,
ज़रा क़दम खे अगिते धरे डिसु।

इझो अचे थी तुंहिंजी सहेली,
गुलाबु गुलु हथु में हिकु झले डिसु।

केरु चवे थो कुझु नामुमकनि आ?
साथी, उम्मेद खे बि करे डिसु।

गमु थी चीज़ आ, पियो थो झार विझाए,
वीचार पुराणा बि छडे डिसु!

विज्ञान युग जो करे स्वागत,
'रोशन!' जहां नओं अडे डिसु।

(२७)

चवन छो था शाइरी करणु कीन घुरिजे,
टुपी बिच में कंहिं जे पवणु कीन घुरिजे।

हले केस जेको अदालत में कंहिं जो,
त भुलिजी बि कूड़ु चवणु कीन घुरिजे।

हुजे अगर हकीकत खां दूर खुवाब डाढो,
त पो, खुवाब अहिड़ो लहणु कीन घुरिजे।

जिते डोहु, जूआ जी, थिए रांदि अक्सर,
कदम अहिड़े हंध को धरणु कीन घुरिजे।

डिसी वठु त अवगुण तो में कहिड़ा कहिड़ा?
गिला भुलजी कंहिं जी करणु कीन घुरिजे।

जुल्म थींदो जे किथ डिसूं था त उत पोइ,
डिज्जी पोयां 'रोशन!' भग्न कीन घुरिजे!

(२८)

गोल गोल घुमाइनि वेठा,
कूड़ खे नचाइनि वेठा!

राह सचीअ जो सफर आहे,
ज्जारु रोलनि जी विछाइनि वेठा!

सुलझियल-सुलझियल रहूं था,
छो अजायो मुंझाइनि वेठा!

सूंहं, डिसन वेंदी काबि,
लालच-लार टिपकाईनि वेठा!

कूड़ साणु थनि बुधी कई,
सच खे हू निटाइनि वेठा!

ऐश जी, हसरत आहे,
दौलत खे लुटाइनि वेठा!

(२५)

आ चणिंग हीअ लग्गी शाइरीअ जी जा, मूंखे,
इहा हाण यारो! विसाए न सघिंदुसि।

ब्रियनि था जवाब जे, अमन जा उलिटा, ई,
उन्हिनि जे शीशे घर खे बचाए न सघिंदुसि।

रही दोस्ती आ सदाई, मगर हाणि,
वफादार लइ कूडु गाल्हाए न सघिंदुसि।

ठगुी थो करे हू खुले आम हाणे,
हुजे यार भलु पर, लिकाए न सघिंदुसि।

रखी पेर गिरवी ब्रियनि बटि जो, आयो,
उन्हीअ खे 'रोशन!' बचाए न सघिंदुसि।

(२६)

गज़ल चवां थो गज़ल चवां थो,
खुशि अजु केडो आऊं थियां थो!

शाम थियण ते शौक़ घुमणि जो,
सुबहु थिए बाग़ में वज्रां थो!

चाह संदो थो चश्मो वहे,
प्यास बुझाए, पंहिंजी छडियां थो!

साहित जी रचना कयां सदाई,
शौक़ त अहिड़ो सदा रखां थो!

तरक़ीअ जे पहाड़ ते चढ़ां,
दाइम 'रोशन!' आस रखां थो!

(२३)

वीचारनि सां ठहिंदो नाहीं,
पंहिंजो मूखे लगंदो नाहीं!

न करीं कोई कर्म कडहिं थो,
बिनि महिनत फलु घुरंदो आहीं!

लफ़ज़ गुथा सभु बुधी वर्जीं थो,
तडहिं बि कुझु तूं चवंदो नाहीं!

उखड़ियलु उखड़ियलु छो थो भासीं,
ज़ाहिरु कडहिं बि खिलंदो नाहीं!

घर में तुंहिंजे बागु वडो आ,
खुशबू सां पर, जुडंदो नाहीं!

नेठि त 'रोशन!' सुभां बि थींदो,
त बि आस ते तूं जीअंदो नाहीं!

(२४)

डप विचां को मिलण अचे ई नथो,
माण्हूअ जो मुहांडो लग्गे ई नथो!

ज़खमु दिल ते सज़ुण तो अहिड़ो डिनो,
सो, अज़ा ताई मिटे ई नथो!

सिवु अभिमानी इहो त आह रहियो,
कंहिं अगियां कडहिं झुके ई नथो!

रतु बुडल तुंहिंजो हथु भली आहे,
खुदि ते विश्वासु को अचे ई नथो!

यारी, यारी कई त आ, अहिड़ी,
पंहिंजो रिश्तो अज़ा टुटे ई नथो!

(२१)

डिसी मुर्क महबूब जी मां जिआं थो,
मुहबत संदसि ई अखियुनि सां पिआं थो!

सदाई इहा आह हसरत असां जी,
वफ़ा साणु पुरी सा, थींदी डिसां थो!

अगर मुहब मुंहंडो, घड़ियूं के मिटाए,
थधी आह निकरंदी अंदर मां डिसां थो!

वधी वण थिया प्यार जा सला हित सभेई,
सदा खुवाब अहिड़ा मां यारो! पसां थो!

थिए थी अजबु प्यार जी भी त दुनिया,
इन्हीअ में ई 'रोशन!' मां खोयलु रहां थो!

(२२)

मुहबत छो पंहिंजी लिकाइण लगी आ?
छो रोशन! ईअ हूअ सताइण लगी आ?

डिसो डाढी तड़िफे थी उलफत असां जी,
ईएं प्यास दिल जी वधाइण लगी आ!

सचो प्यारु हूंदे बि सांढे रखे थी,
इशारनि सां पर छो सिकाइण लगी आ?

करिणु इन्तज़ारु आ कठिन डाढो थींदो?
बे ताबीअ जो गुलु ई खिलाइण लगी आ?

चपनि ते जड़हिं मुर्क आणे मिठी थी,
ईएं प्यारु पंहिंजो जताइण लगी आ!

सहां, सूंहं माणा थो, 'रोशन!' सदाई,
इहे दिनि बि दिनि छो वधाइण लगी आ?

(१९)

बसूं हलनि मुम्मबईअ में थियूं बेस्ट,
हलु हलां कन, कडहिं कीन कनि रेस्ट!

मुम्बईअ में उडुनि आम जाम पिया था जहाज़,
फ़क़ति कडहिं उडे छो थो जेटु?

खपे रहण लइ यूरपियुनि खे मकानु,
लेडीज़ पुछनि, “कहिड़ो हित हले थो रेडु?”

ईद अचे या पोइ, डींहूं डियारी,
बार फटाकनि में छो बारनि राकेटु?

डिसो त कीअं हू, बार मिसल ई थो,
चूपे चूसणीअ जां ई चाकिलेटु।

(२०)

दर ते थी आ, खटि खटि,
खोलु तूं दरु भी झटि झटि!

धोबूी घाट ते धोबूी,
धोए कपड़ा सटि सटि!

तूं त नाहीं नाटक बाजु,
बेस न तूं मटि मटि!

सवाल इहे ई ईदइ सभु,
जवाब सभेई तूं रटि रटि!

प्रभुअ जी लीला अजबु,
केरु न ज़ाणे गति मति!

(१७)

चवनि बिलीअ खे सभई कैटि,
पर, राम जे हथ छो आहे बैटि?

पतनि जी रांदि मां थिया हू बोरु,
चयाऊं... छो न करियूं चिटि चैटि?

के माण्हू खेडुनि वाली बाल,
तिन खे चवन : वाइ नाट क्रिकेटि?

छो रहीं थो बेखबर ऐडो तूं?
डिसु कहिड़ी आहे अजु डेटि!

(१८)

गिला कंदे हुन जी, चयो कुझु हुओ तो,
“आ, अफसोस सो, मूं कनन सां न बुधो!”

हुई गाल्हि का, ब्रिए चयो हुन आ कूड़,
सियाणप सां हुन गाल्हि खे मोडु डिनो।

वियो कमु छडे सभु अधूराई आ, हू,
नसीब में, मिलयो किअं इहो माण्हू जडो?

मुहबत संदो आबु मूं खे सदा लइ न मिलियो,
डिसो हाणि दरियाहु दिलि जो आ सुको!

अगरि पहिरीं ई ध्यानु डियां हा, हो बहितरि,
न मोटी को ईदो, जो आ तीरु ही छुटो!

कयो सबुर तो आ, सुठी गाल्हि चइबी,
सलो आहि ‘रोशन!’ ही टाड़ी जो फुटो!

(१५)

छडे डे छडे डे हिसाबनि जूं गाल्हियूं,
करे वठु तूं किताबनि जूं गाल्हियूं!

करियां थो मां कोशिश खिताइण जी दाइम-
वज्रनि जिअं से भुलजी अजाबनि जूं गाल्हियूं!

अचे यादि मूं खे, जडुहिं मुहब जी थी-
चवां थो कंदुसि मां गुलाबनि जूं गाल्हियूं!

असां था गुजारियूं रवाजी हीअ जीवन,
करियूं छो भला के नवाबनि जूं गाल्हियूं!

थिए मुर्क “रोशन!” थी सुहिणे जी अहिड़ी,
अचनि याद मूं खे सवाबनि जूं गाल्हियूं!

(१६)

जोड़ नवां मां जोड़े ज़ाणां,
सच जो तंबू खोड़े ज़ाणां!

पंहिंजी फ़ितरत खुदिदारीअ जी,
कीन मगर हथ जोड़े ज़ाणां!

ठाहु कराइण में विश्वासु आ,
कीन कडुहिं छेणा, भोड़े ज़ाणां!

आहि सखावत वारो सुभाउ,
गुंढि, वक्त ते छोड़े ज़ाणां!

राह कूड़ जी हलंदो डिसां को,
सच डांहूं उहा मोड़े ज़ाणां!

भल को ‘रोशन!’ फासाए लबु,
ज़ंजीर उहा भी टोड़े ज़ाणां!

(१३)

पाण खे सिंधी मां सड्डाईदुसि,
पंहिंजी ब्रोली साह समाईदुसि।
गीता सलोक, बेतशाह जा,
हरजा, दिल सां पियो गाईदुसि।
हिमथ सुहिणीअ जी, याद कबी,
गैरत मारुईअ जी, पड्डाईदुसि।
सुसुती सुसईअ मिसलि कंदुसि जे,
निंड खुलण ते पछिताईदुसि।
मूमल पंहिंजो राणो पातो,
मां बि पिरीअं सां निभाईदुसि।
लीला हार ते होतु विआयो,
पोइ खां पहिरीं पछिताईदुसि।
संसारु बणी, सुर्ग पवे शल!
ब्रीजल जा साजु वज्राईदुसि।
सिंधी हुअणो जो फ़खुर आ मूंखे,
कीन सिन्धियुनि खे लज्जाईदुसि।

(१४)

छड्डाईदुसि हयातीअ जी कड्डहिं न आशा,
सदा गुल मिसलि ई टिड़नि सभ जा चहिरा।
मिलिया राह में बे वफा यार आहिनि केडा,
खूं याद छा लइ, मिलिया घाव गहिरा?
कयूं सबुरु थोरो, कयूं का सियाणप,
अजायो खणूं छो कदम के उब्रहिरा!
जगुत में उपाई खुदा सूंहं आहे,
ड्रियनि माणहू उफ सूंहं ते था पहिरा!
जीअणु आहे मुश्किल, जहान में, 'रोशन !'
रहनि था सदाई अक्रीदत जा पहिरा!

(११)

सज्जण, तोसां इश्कि, निभाए रहियो आ,
वफा पंहिंजी सादिक, जताए रहियो आ!

सही ऐं गलत जी सुफ़ति बि ज़ाणूं,
असां लइ मुहबत लुटाए रहियो आ।

हुजनि कम भली केड्डा जीवन में, पर वक़्त थोरो,
मुहबत जी खातिर बचाए रहियो आ!

पिरीं पंहिंजो झटि, मां सुआणे वज़ां थो,
भली वेस पंहिंजा मटाए रहियो आ!

हू, 'रोशन!' डिसो, केड्डो खुशि आ,
उमेदुनि जी का दुनिया सजाए रहियो आ!

(१२)

छड़ी आहि आदत शिकायत करिण जी,
ऐं कूड़नि सां का भी इनायत करिण जी!

मर्जींदो हकीक़त खे हरदमु रहां थो,
डिनो हकु न आ, को हिक़ारत करिण जो!

डिसां हुस्न खे थो शराबी नज़र सां,
लगे मूड मुंहिंजो शरारत करण जो!

रही खास हसरत ई तोसां मिलण जी,
हुनरु थो लगे को त उलिफ़त करिण जो।

डिसां थो सज्जण जे, वज़ां खोहिजी थो,
शबाबी वणे शौक़ मुहबत करिण जो!

(९)

सभ सां सुठो मां हलंदो आहियां,
तड्हिं ई खुशि मां रहंदो आहियां!

हर भेरे इनामु खटां थो,
सुपिना अहिड़ा लहंदो आहियां!

हरि उस्ताद खे मानु ड्रियां थो,
आसीस उन्हिनि जी वठंदो आहियां!

भाउ वड्डो आहे भाईदो,
इजत मोट में ड्रिंदो आहियां!

करियां कड्हिं को, कमु मां कसो,
शर्म में बुडी मां वेंदो आहियां!

निंड मिठी खुदि, अची वजे थी,
कोइलि खे जड्हिं बुधंदो आहियां!

(१०)

दरु खोले हू, लियो थो पाए,
मेज़ ते कबूतरु वेठो आहे!

हूअं त ईदो जोड़ो आहे,
अजु छो अकेलो आयो आहे?

लग्ने कबूतरीअ बिन वेगुणो,
कीन अकेलाई हू थो चाहे।

प्यारु पखियुनि में बि आहे थींदो,
रबु, वफ़ा जो जगु थो ठाहे!

वेढ़ झेढ़ थी कंहिं खे न वणे,
'रोशनु' प्रेम जो रागु थो गाए!

(७)

दिलि में चाहित का जगाए त डिसां,
मचु महबत जो भी मचाए त डिसां!

जो हकीकत में न हासिलु आ थियो,
खुवाब में सो, मां पिराए त डिसां!

मां खटां या न खटां हारायां,
दाउ हिकड़ो ई लगाए त डिसां!

शहर भौंउरनि जां घुमणु थो चाहियां,
गुलु बणी खुशबू उड्डाए त डिसां!

माक खे चिणिंग थो बणाइणु चाहियां,
बाहि जिअं जगु डुकाए त डिसां!

कुझु ज़ियादह थी गुस्से में सूहे,
कुझु अज़ा खेसि सताए त डिसां!

(८)

गाल्हि त यारो! बुधल लग्गे थी,
इहा हसीना ड़िठल लग्गे थी।

सड्ड त घणाई करे थकासीं,
गहिरीअ निंड में सुतल लग्गे थी!

सिक जी सिट लिखियमु सौ भेरा,
सिलेट तां सा डठल लग्गे थो।

मींहुं वसियो आ तूफानी को!
छिति गरीब जी टुटल लग्गे थी।

दोखो हुन सां आ कयो आशिक़ि,
इशिक़ि जी मारी मुठल लग्गे थी!

प्यार त 'रोशन!' पाग़ल आहे,
सूहं ड़े नज़र खुलत लग्गे थी!

(५)

चवन था त जीअणु हित मुसीबत आ,
मगर मूं लाइ यारो, गनीमत आ!

चवन के त जज़िबनि जो ही हुनरु आ,
पुछो सचु त हीअ हिक हकीकत आ!

शिनाखत खे विसारे छडे माण्हू,
इहा भी त किन जी रवायत आ।

सज्जणु भलु न मूं खां जुदा थींदो,
उमेद सा, जवान आ, हकीकत आ!

थिए थो कड़हिं माण्हू गापिल पिणु,
तड़हिं लाभु वठंदी अदावत आ!

(६)

केडियूं तनहा राहूं आहिनि,
ऊंदाहीअ जूं काडूं आहिनि।

यार मिलूं था रोज़ु असां, पर,
कयूं कीन लेकिनि सलाहूं आहिनि।

डियण न सिख्या कुझु भी कंहिं खे,
वठण लाइ तिनि जूं राहूं आहिनि!

डोहु करे, हू वज़ी लिक्कनि था,
महिफूज़ जिते पनाहूं आहिनि!

चवे मुहबु थो पियो, “इझो अचां थो”,
न आयो, उदास त राहूं आहिनि!

थकजी पियूं हाणे ‘रोशन!’
मुंहिंजूं ही निगाहूं आहिनि!

(३)

जिंदगी के ड़ा रंग थी मटाए,
हर घड़ीअ पाण खे थी ज़णु वणाए!

ग़तिरा ग़तिरा पाछनि जा तिन कया खुदि,
छड़िया इलज़ाम सिज ते, पर लगाए!

चंडु तारनि जूं ग़ाल्हियूं करे थो,
पेर धरतीअ ते वेठो आ टिकाए!

कामियाबी, जा हिन कई आ, हासिलु,
पंहिंजा पेर हर जा अज़ा वधाए!

सुबह जो बाग़ जी सुगंध सां तर,
रात सीने छड़ियो, सनम लगाए!

(४)

माण्हू को मां खासि त नाहियां,
ऐं न बरी को मां आमु बि आहियां!

वक्तु ड़िसी मां हलंदो आहियां,
मौक्रो को ड़िसी ठाह थो ठाहियां!

जीवनु हिकु रंगु मंचु लग्ने थो,
करिणु अदाकारी मां थो चाहियां!

जड़हिं बि गड़िजां, रहां सागियो थो,
सांढे जीअं न रंगु मटायां!

दोस्ती खुशी निभायां थो खुशीअ सां,
दोखो ड़ियण न मां थो ज़ाणां!

सुख त सदाई सुख ई रहंदो,
दुःख खे बि थो सुखु ई बणायां!

(१)

सूरनि जी समझाणी आहे,
या, दर्द भरी कहाणी आहे!

हयाति असां जी कंडनि जे विच में,
वेझो तड्हिं कविता राणी आहे!

हाणि न दुःख कंहिं जे घर में,
भली त ज़ाई नियाणी आहे!

कीन रहियो आ गुज़रियल वक्तु को,
“बेटी बचाओ” देश वाणी आहे!

हाण त धीअरी घर खे खणे थी-
थींदी ऐड्डी सियाणी आहे!

जोति उमेद जी बुरंदी रहंदी-
‘रोशन’ जी समझाणी आहे!

(२)

भज्जाए गमनि खे, रहां खुशि सदा थो,
तड्हिं खिल खुशीअ में ई ‘रोशन!’ रहां थो!

अचे साम्हूं मुश्किल भली का वड्डी ई,
दिलेरीअ सां तंहिं खे परे मां धिकियां थो!

रखां सभ सां दाइमु सियाणप जो नातो,
परावनि खे पंहिंजो ईएं मां करियां थो!

समाजनि, रवाजनि सां मां थो निभायां,
खुशीअ खे बि खुदि खुशि, ईएं मां रखां थो।

रुठल जे, थो तिन खे नएं फन सां दाइमु,
घडीअ हिक में पंहिंजो ई साथी करियां थो!

गज़ल पंहिंजो पढ़ही मुशाउरो थो मचायां,
सदा खुवाबु अहिड़ा निंडुनि में डिसां थो!

सचल सरमस्त बटि गज़ल जा उहज़ाण मिलन था ।

साबित “सचल” सचारी, यारनि जी याद यारी,
वहदत जनीन विसारी, तन तू है अणासी ।

पर इन खे ‘काफी’ सडियो वियो आहे, छाकाण त इन जो संबुंध ‘सुर’ सां आहे, जेतोणीक उन जी घाडेटी (form) गज़ल वारो आहे। ‘सुर’ शाइरीअ लाइ सभ खां आगाटो ऐं ऊच, हैयती सरशितो आहे। उन खां पोइ मात्रक छंद आहे ऐं पोइ अरुज आहे। इहे समूरा सरिशता शाइरीअ लाइ रदम ऐं लइ जो आधारि आहे। शाइरीअ लाइ असुर जोहर त वरी माना आहे :

सबलो हुनर ही नाहे, ही फन घणो पुछे थो,
को को गज़ल लिखे थो, बाकी वज़न लिखन था ।

(एम. कमल)

हिक शाइर लाइ पंहिंजी जं जुड़ण ज़रूरी आहे। सिंधी शाइरीअ जी सुरीली परम्परा (Lyrical tradition) लोक क्लासीकल युग सां जुड़ण जी परम्परा आहे। “रोशन” गोलाणीअ जी शाइरीअ में अहिड़ो उत्साह असां खे मिले थो :

पाण खे सिंधी मां सड़ाईदुसि,
पंहिंजी बोली साह समाईदुसि ।

गीता सलोक बेत शाह जा,
हर जा दिल सां पियो गाईदुसि ।

इन्हीअ गज़ल में “रोशन” सुहिणीअ, मारुईअ, ससुईअ, मूमल, लीला ऐं बीज जे किरदार जो ज़िकरु करे थो। इन गज़ल जो आखिरी शइर डेई, अगिते था हलूं :

सिंधी हुअण जो फखुर आ मूंखे,
सिन्धियुनि खे कीन लज़ाईदुसि ।

इहो बि सही आहे त जडुहिं असीं पंहिंजी बोलीअ में लिखूं था, तडुहिं असीं पंहिंजी जड़ सां पाण ज़णु जुड़ी वजूं था। गाल्हि वरी बि इते अची बीहे थी त मौज़ुअ कहिड़ा खंया विया आहे। नि ऐं मथे जीअं क्लासीकल किरदारनि जी गाल्हि कई अथम, तीअं “रोशन” पंहिंजे युग जे बार में बि गाफल न आहे उन जो

इज़हार हीअं थो करे :

विज्ञानक युग जो करे स्वागत,
“रोशन!” जहान नओं अडे डिसु ।

इर रीत गज़ल में नवां नवां मौज़ुअ अची रहिया आहे। नि त इहा हिक सुठी गाल्हि आहे। सची गाल्हि घाडेटी (form) जे लाइ बि चई सघिजे थी। अगे जंहिं करे रिवायती दौर में गज़ल जा मौज़ुअ महिदुद हुआ ऐं लाज़मी हो त गज़ल अरुज ते ई लिखजे पर हाणे गज़लजा, जेके गज़ल जा मौज़ुअ महिदुद न रहिया आहे। नि, उते गज़ल मात्रक छंद ते बि रचियो वजे थो ।

हर शाइर खे बियन खां अलग हुअण घुरिजे, निरालो हुअण घुरिजे :

माणु को मां खास त नाहियां,
ऐं न वरी को आम बि आहियां!

कवि त हिकु अहिड़ो प्राणी आहे, जेको पंहिंजा डुख विसारे, बियन खे सुख थो डिए। पंहिंजा लुड़क पी बियन खे मुर्कु थो बख्शे :

सभ सां सुठो मां हलंदो आहियां,
तडुहिं ई खुश मां रहंदो आहियां ।

आखिर में “रोशन” जी हिक गज़ल जे मतलहि ऐं मक़तहि डेई, उन उम्मेद सां पंहिंजी गाल्हि पुज़ाईदुसि त हू वधीक ध्यान ऐं महिनत सां लिखंदो रहंदो ऐं धिकार खे धिकारे, प्यार जो प्रचार कंदो रहंदो :

जो मज़ो यार प्यार में आहे,
किथ उहो कंहिं धिकार में आहे?

आहि “रोशन” अखियुनि मां पीतो मूं,
अखि अज़ा भी खुमार में आहे ।

शाइरीअ जी चिणंग

इमदाद हुसैनी (सिंध)

डाक्टर रोशन गोलाणीअ जो मूं सां पहिरियों परिचय संदसि फेस बुक ते फोन काल हुई। हुन मुंहिंजो पोस्टल एड्रेस घुरी त जीअं हू पंहिंजा किताब मूंखे मोकले डे। हुन इहो बि चयो त मां संदसि शइरी मजमूअे “प्यास दिल जी” जो मुहाणु लिखां। कुझु डींहनि खां पोइ संदसि रंग बिरंगी गुल, मोर नचे थो, ब्राल गुलशन, ‘डाक्टर जेठो लालवाणीअ जी साहित्य ऐं कुटुंब ऐं समाज ऐं लोक साहित्य ते थियल खोजना जे कम जो तनक्रीदी जाइजो’ जे मौजुअ ते कयल पी.एच.डी जी थीसज़ बि शामिल आहे, इन्हनि किताबनि में डाक्टर रोशन गोलाणीअ, ब्राल गुलशन में ‘पंहिंजे तरफां’ लिखे थो :

“स्कूली कालेजी जीवन खां वठी मुंहिंजे किताबनि पढ़ण जे चाह ज़ोर पकड़ियो, मूं हर क्रसम जा किताब पढ़िया पर वधीक चाहु शाइरीअ जे किताब में उन में खास ब्रानि जूं कविताऊं पढ़ण, हीअें सां हंडाइन ऐं लिखण लाइ अमदाह कयो.” (सु-९)

प्राइमरीअ में रोशन जेके बेत (Poems) पढ़िया, उहे खेसि अजु बि बरज़िबान याद आहिन, जीअं “पैसो लधुम पट तां”, “वाह डे तारा गोल तारा”, “जो खीरु पीअे, सो वीर थिए”, “अचो त गायूं चइनि मुंदनि जो रागु”, “जो डेंबु जो, वाटडीअ फ़टो।”

इन्हनि मां “वाह डे तारा गोल तारा”, “जो खीरु पीअे सो वीर थिए”, भेरुमल ‘गरीब’ जा आहिन। बहरहाल इहे बोल जिन बि पढ़िया आहिन, तिन खे अजु सूधो याद आहिन। गोर्धन भारतीअ जे ब्राल कविता “लातियूं”

खां बि मुतासिर थियो। डाक्टर जेठो लालवाणीअ जे रहनुमाईअ में ‘रोशन’ अदबी सेमीनारनि ऐं वर्कशापनि में शरीक थियो। श्री भगुवान निर्दोष, सदाहयात भगुवानदास दौलताणीअ खेसि इलम इरुज़, छंद विद्या जी सिख्या डिनी। हुन जा पहिरयाई स्कूली उमिर में ब्रानि जे रसाले “गुलस्तान” ऐं “गुल फुल” में गीत छपिया हुआ। डाक्टर रोशन जो ‘ब्राल कविता’ में साराह जोगो कम आहे। दयाल आशा इन इस में लिखयो आहे त:

“ब्राल साहित्य लिखण आसान कीन आहे।”

गाल्हि त सही आहे, पर इहो कम हिकु अलगु विषय आहे। “रोशन” जे कम खे केतरा ई दोस्त लिखी चुका आहिन त “रोशन” खे जोगी मजता डिनी अथनि। गुणण जी गाल्हि इहा आहे त ईअं “रोशन” जे इन इस में पीढ़ पुख्ती आहे।

मुंहिंजे आडो “प्यास दिल जी” जो कम्पोज थियल स्क्रिप्ट आहे, जेको संदसि पहिरियों शइरी मजमूओ आहे। ब्राल साहित्य वांगुर ही कम बि सबलो न आहे। मुंड में जेको “रोशन” जो शइर डिनी अथम, जेको गज़ल जे हवाले सां आहे, गज़ल खुदि हिक डुखी सुनफ आहे, इन जूं पंहिंजूं घुरिजूं आहिन। “रोशन” इन्हनि घुरजनि जी पूराई लाइ कोशिश कई आहे:

“रोशन” जगु जी आ, रीत इहा,

सफल थियण लइ खपे सची लगन।

‘सची लगन’ सां ई सफलता मिले थी। विख वधाइण सां मागु वेझो थिए थो। हिक शाइर खे पंहिंजी शाइरीअ खे हिक सख्ति नक्राद जियां डिसंदो रहण घुरिजे। हिक सागिए वक्त हुन खे शाइरीअ जो अभ्यासु कंदो रहण घुरिजे। हिक शाइर खे तर्जुबे जो जोखम खणण जो साहस धारण करण घुरिजे, जेकडिहिं कंहिं खे गज़ल में रुची आहे त हुन खे अवाइली, रिवायती दौर, तरक़ी पसंद दौर, क़ौम परस्तीअ वारी तोड़े उन खां पोइ वारे दौर जी गज़ल जो गहिरो अभ्यासु करण घुरिजे। इहो याद रखण खपे त गज़ल हिक पाबंद सुनफ आहे ऐं कोबि शाइर काबि सनफ चूंडे थो, जंहिं में हू पंहिंजनि ख्यालनि जो इज़हारु करण थो घुरे त पोइ इन जी माना इहा थींदी त हुन उन सनफ जे घाड़े/टेरनीक/हैयत जे असुलनि खे बि क़बूल करे वरतो आहे। मां जइहिं इन इस में मुख्तलफ दौरनि जी गाल्हि करियां थो त उन सां मुंहिंजी मुराद इन सनफ जे हैयती मरहलनि वारी पसण आहे। असां खे